

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 3-4

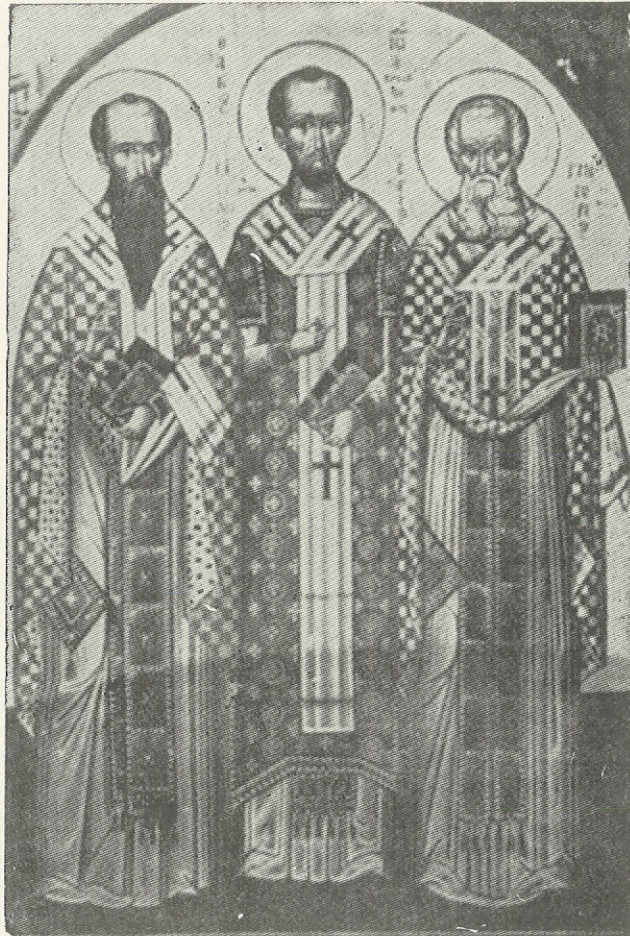
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οι Τρεις Ίεράρχαι —
Κ. Γ. Μ π ό ν η, Ακαδημαϊκού,
Όμ. Καθ. του Παν)μίου Ἀθηνών, Ἀ-
ποστολικοί Πατέρες, του Ἀγίου Ἰγνα-
τίου Ἐπιστολαί - Α' πρὸς Ἐφεσίους.
— Ἀλήθειες μετ' λίγα λό-
για — Ἡ γενικὴ συνέ-
λευση τοῦ Ἰ.Σ.Κ.Ε. — Σεβ.
Μητροπ. Γόρτυνος κ.
Θεοφίλου, Ποιοί εἶμαστε σὰν
Κληρικοί. — Εὐαγ. Δ. Θεοδώ-
ρο υ, Ἀντιπρ. Παν)μίου Ἀθηνών,
Ἡ Παιδεία τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἡ Ἐ-
λευθερία τῆς Παιδείας. — Ἐπίκαι-
ρα. — Σεβ. Μητροπ. Ἀλε-
ξανδρουπόλεως κ. Ἀν-
θίμου, Διακονία τοῦ Λόγου. —
Σεβ. Μητροπ. Σάμου κ.
Παντελεήμονος, Χρειάζεται
καὶ ἡ διοργάνωση. — Σεβ. Μη-
τροπ. Κοζάνης κ. Διο-
νυσίου, Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου.
— Βασ. Μουστάκη, Ἐγγὺς
Κύριος πᾶσιν — Σὰν τὸν κύκνο στὸ
νερό. — Δ. Φερούση, Ἐλύ-
της, ὁ βιβλικὸς ποιητής. — Γ. Θ.
Πρίντζιπα, Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος.
— Τὸ Βιβλίον. — Ἰω. Φουν-
τοῦλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργι-
κές, κανονικές καὶ ἄλλες ἀπορίες. —
Ε.Π.Α. Εἰδήσεις ποὺ ἐνδιαφέρουν
τοὺς ἐφημερίους.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς
Διακονίας, Ἰασίου 1 — Ἀθήνα 140.
Πρῶστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ.
Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

«Ἀφοῦ γιόρτασε τὸν καθένα χωριστὰ μέσα στὸν μῆνα
Ἰανουάριο, ἡ Ἐκκλησία γιορτάζει τώρα μαζί καὶ
τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχας. Συγχρόνως καὶ ἡ Ἑλ-
ληνικὴ Παιδεία τιμᾷ τοὺς προστάτας τῶν Ἑλληνικῶν
Γραμμάτων, γιατί στὸ ἔργο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, πε-
ρισσότερο παρά στοὺς ἄλλους Πατέρας τῆς Ἐκκλη-
σίας, ἔχουν συζευχθῆ ἀρμονικὰ ἡ ὑγιὲς ἑλληνικὴ σκέ-
ψη καὶ τὸ καθαρὸ χριστιανικὸ πνεῦμα. Ἐκεῖνο ποὺ
λέγει ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γιὰ τὸν Μέγα Βασί-
λειο, ἔχει ἐφαρμογὴ καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱε-
ράρχας: «Σπουδῆ γὰρ εὐφυτὰ συνέδραμεν, ἐξ ὧν ἐπιστή-
μαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσι». † Δ.

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

Κάθε χέρσα γη που δέν την καλλιεργούν οι γεωργοί, θλασταίνει μόνη της αγριόχορτα. Έτσι και ψυχή που δέν την καλλιεργεί το πνεύμα της λατρείας, παράγει τὰ άγρια φυτά της άπιστίας και της αίρέσεως.

Έρως Χρυσόστομος

★

Ο Χριστός δέν είναι μονάχα προπονητής των άθλητών της άρετής, αλλά συνάμα και ενωμένος μαζί τους, κάνοντάς τους νά νικούν στον πνευματικό στίβο.

Νικόλαος Καβάσιλας

★

Άς αυξήσωμε την προθυμία μας στη χριστιανική ζωή σαν νά την άρχιζωμε για πρώτη φορά κάθε μέρα.

Μέγας Άθανάσιος

★

Όποιος φοβάται το Θεό, δέν τρομάζει από τίποτ' άλλο. Είναι σκεπαμένος από τον ίσκιό των χειρών που έστησαν τον ουρανό και θεμελίωσαν τη γη.

Προφήτης Ησαΐας

★

Τό παγώνι είναι πανέμορφο στο κορμί του, στε φτερά του. Όταν περπατά λοιπόν, αγάλλεται και καμαρώνει για την καλλονή του. Άν τύχη όμως και δη τὰ πόδια του, ξεφωνίζει άγρια, σαν νά λέγη ότι αυτά είναι άσχημα μπροστά στο άλλο του σώμα. Έτσι κι' εσύ, χριστιανέ. Όταν σκέφτεσαι τί σου χάρισε ο Θεός νά αγάλλεσαι. Όταν δής όμως τις άμαρτίες σου κλάψε μπροστά στον Θεό.

Έπιφάνιος Σαλαμίνας

★

Δέν υπάρχει τόπος άπ' όπου νά άπουσιάζη ο Θεός. Σάν πρόκειται λοιπόν νά κάνωμε κάποια άμαρτία πρέπει νά συλλογιστούμε ότι ο Θεός είναι μπροστά μας και μάς βλέπει. Μπροστά σ' ένα μικρό παιδί ντρεπόμαστε νά κάνωμε κάτι τό κακό. Πώς λοιπόν νά μη ντραπούμε τον Θεό;

Κοσμάς ο Αιτωλός

★

Όπως τό δένδρο τυλίγεται με φύλλα, όπως τό φως λάμπει πάνω στο λυχνάρι, όπως τό είφος χρειάζεται θήκη, έτσι και η πνευματική λατρεία του Θεού έχει ανάγκη από υλικούς τύπους, για νά εκδηλωθή. Άρκει οι τύποι αυτοί νά μη άποβαίνουν σε ζημιά της ούσίας.

Κ. Καλλίνικος

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Α΄. ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ***

Σ χ ό λ ι α

Του κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

΄Ακαδημαϊκού

΄Ομ. Καθηγητού του Παν/μίου ΄Αθηνών

4. Π. Βλ. Κ.Δ. Παύλ. Έφ. 4,18. Α΄ Πέτρ. 1,14. Πράξ. 17,30. Κήρυγμα Πέτρου παρά Κλήμ. Άλεξ., Στρωμ. VI, 5,40. "Όπου «άγνοια Θεού» και άπιστία, εκεί επικρατεί η «κακία» και ο «θάνατος». Η τοιαύτη «άγνοια» γίνεται συνώνυμος προς την «άσέβειαν», ενω η «γνώσις» = «ευσέβεια». Ο Κλήμ. Άλεξ. λέγει: «Μέγιστον άρα η γνώσις του Θεού. ...ο δέ εγνωκώς τον Θεόν όσιος και ευσεβής. Μόνος άρα ο γνωστικός ευσεβής» (Στρωμ. Ζ΄ κεφ. VII, παρά ΒΕΠ 8,267,3 έ. Πρβλ. αυτόθι ΣΤ΄ κεφ. XV εν ΒΕΠ 8,220,26: «δύναμιν λαβούσα κυριακήν η ψυχή μελετᾶ εΐναι Θεός, κακόν μὲν οὐδὲν ἄλλο πλην ἀγγολίας εΐναι νομίζουσα»). — «παλαιά βασιλεία» ονομάζει ο ΄Ιγν. την πρό Χριστού έξουσίαν του Σατανᾶ. — «εις καινότητα αΐδιου ζωής»: Ο ΄Ιγν. αιτιολογεί τον σκοπόν της ένανθρωπήσεως του Κυρίου και της ύπ' αυτού έγκαθιδρύσεως της βασιλείας του Θεού, ην ο Θεός προαιωνίως είχε προετοιμάσει και διά της όποίας η δύναμις του θανάτου θα καταλυθῆ. Πρβλ. Παύλου, Ρωμ. 6,4. 8,19-22. — «ένι εν τὰ πάντα συνεκινεΐτο»: Η σημασία τούτου καταγοεΐται εν συνδυασμῷ προς τό χωρίον του Παύλου, Ρωμ. 8,22 «οΐδαμεν γάρ ότι πάσα η κτίσις συστεινάζει και συνωδίνει άχρι του νυν». — Τῷ Πρωτευαγγέλιον του ΄Ιακώβου 18 και οι Σιδουλτικοί Χρησιμοί VIII, 474 έ. περιγράφουν διά ζωηρών χρωμάτων την έκπληξιν και τον θαυμασμόν που προεκάλεσεν εις τους ανθρώπους η γέννησις του Σωτήρος.

XX. 1. «Α ν τ ι ψ υ χ ο ν υμῶν εγώ και ὦν επέμφατε εις Θεού τιμήν εις Σμύρναν, ὅθεν και γράφω υμίν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, ἀγαπῶν Πολύκαρπον ὡς και υμᾶς»: Ὡς προς την σημασίαν της λ. «α ν τ ι ψ υ χ ο ν» ιδε ὅσα εσημειώσαμεν εν κεφ. VIII, 1. «α ν τ ι ψ υ χ ο ς» = ο επέχων τόπον ψυχῆς, ο αντίξιος και αντίτιμος της ψυχῆς. Τῷ ρ. «ἀντιψύχω» = ἀναψύχω, δροσίζω, ἀνακουφίζω και εγώ ἀμοιβαίως. Η ιδέα ότι ο θάνατος του μάρτυρος αποτελεί διά τους δημοπίστους «ἀντίλυτρον», υπάρχει ἤδη εν Μακκαβ. Δ΄, 6,29 και 17,22: «α ν τ ι ψ υ χ ο ν αὐτῶν λάβε την ἐμὴν ψυχὴν», «ὥσπερ α ν τ ι ψ υ χ ο ν γεγονότας της του ἔθνους ἀμαρτίας». Πρβλ. Β΄ Τιμ. 2,10, ενθα ο άπόστολος Παύλος λέγει: «διά τούτο πάντα ὑπομένω διά τους έκλεκτούς, ινα και αυτοί σωτηρίας τύχωσιν της εν Χριστῷ ΄Ιησοῦ μετά δόξης αιωνίου» και εν Φιλιππ. 2,17 της αὐτης έννοιᾶς είναι και οι λόγοι του Παύλου: «ἀλλά ει και σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ και λειτουργίᾳ της πίστεως ὑμῶν, χαίρω και συχαίρω πᾶσιν ὑμῖν». — Ὅρα και ειδικάς μελέτας περι της έννοιᾶς και σημασίας της «α ν α ψ ὕ ξ ε ω ς» και του ρ. «α ν α ψ ὕ χ ω» των Α. Μ. Schneider,

* Συνέχεια εκ της σελ. 3 του ὑπ' αριθ. 1-2 τεύχους.

Refrigerium (Diss.), Freiburg i. Br. 1928. A. S t u i b e r, Refrigerium interim, Theophaneia 11 (1957). —
Ο Ίγνατίος γράφων ἐκ Σμύρνης, μνημονεύει εὐγνωμόνως τοὺς ἀπεσταλλένους ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου πρὸς ἀναψυχὴν αὐτοῦ, δηλῶν μάλιστα τὴν ἰδιαίτεραν ἀγάπην, ἣν ἠσθάνετο πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Σμύρνης Π ο λ ῦ κ α ρ π ο ν. "Ὅρα καὶ προηγούμενα κ. 1,2. 11,1. καὶ ὅσα ἐκεῖ ἐν ἐκτάσει ἐγράφησαν.

2. Ο πόθος τῆς παρακλήσεως καὶ ἡ αἵτησις, ὅπως προσεύχονται οἱ ἐν Ἐφέσῳ χριστιανοὶ ὑπὲρ συμπάσης τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας, ἀπαντᾷ καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ εἰς ἄλλας ἐπιστολάς τοῦ Ἰγνατίου. Π.χ. Μαγν. 14. Τραλλ. 13,1. Σμυρν. 11,1. Ρωμ. 9,1. Εἶναι δὲ τοῦτο χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ Ἰγν. νὰ παρακαλῆ ὀρισμένα πρόσωπα ἀντιπροσωπευτικὰ ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς κοινότητος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Συρίας. Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συναισθήσεως τοῦ ἀποστολικοῦ πατρός, ὅτι μὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἐπισκόπου, δηλ. τῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Συρίας, αὕτη εὐρίσκεται πλέον εἰς λίαν δυσχερῆ θέσιν. Διότι ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ἐπισκόπου τῆς, δὲν ἀπώλεσεν ἀπλῶς ἓνα «διάκονον» (πρβλ. τὰ λεχθέντα περὶ «διάκονου» Βούρου ἐν κεφ. 2,1), ἀλλ' αὐτὴν τὴν κεφαλὴν (ὅρα ἰδίᾳ Ρωμ. 9,1). Οὕτω πῶς πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὴν πρότασιν: «προσεύχεσθε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Συρίᾳ, ὅθεν δεδεμένος εἰς Ῥώμην ἀπάγομαι». — «ἔ σ χ α τ ο ς ὦν τῶν ἐκεῖ πιστῶν»: Ἐπαναλαμβάνεται ὁ αὐτοχαρακτηρισμὸς οὗτος καὶ ἐν Τραλλ. 13,1. Ρωμ. 9,2. Σμυρν. 11,1. Ἀσφαλῶς ὁ Ἰγν. ὁμιλεῖ οὕτω περὶ ἑαυτοῦ ἐν πλήρει ταπεινώσει καὶ ὡς θὰ ὁμιλεῖ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, π.χ. Α' Κορ. 15,9, Ἐφ. 3,8. — «ἔ ρ ρ ω σ θ ε ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν»: Ἡ κατακλείς τῶν ἐπιστολῶν, ἥδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, διὰ τῆς προστακτικῆς τοῦ παρακειμένου τοῦ ρ. «ρώνυμι» χρησιμοποιεῖται σχεδὸν πάντοτε καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου, π.χ. Μαγν. 15. Τραλλ. 13,2. Ρωμ. 10,3. Φιλαδ. 11,2. Σμυρν. 13,2. Πολυκ. 8,3. Ἀπαξ χρησιμοποιεῖ τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ ὁ Παῦλος ἐν Πράξ. 15,29. Καὶ ἐν τῇ Π.Δ. ἀπαντᾷ ἡ εὐχὴ ἐν Π. Μακκαβ. 11,21. 33. — Ο Ἰγν. ἔχων ἐν παντὶ τὸν Παῦλον ὡς πρότυπον καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀντλῶν ἐννοίας καὶ ὅρους, χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν φράσιν: «ἔ ρ ρ ω σ θ ε ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῇ κοινῇ ἐλπίδι ἡμῶν», μάλιστα δὲ συχνάκις. Π.χ. Φιλαδ. 11,2. Μαγν. 11. Τραλλ. προσίμ. καὶ 2,2. Πολυκ. καὶ Φιλαδ. 8,1.

★

Οὕτω πῶς ἐπερατώθη, σὺν Θεῷ, ἡ διὰ τῶν σχολίων ἐπεξηγήσεις καὶ ἐρμηνεῖα, λέξεων, ἐννοιῶν, ὅρων πρὸς διασάφησιν τοῦ σπουδαιστάτου κειμένου τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς τοῦ μάρτυρος Ἰ γ ν α τ ῖ ο υ, τοῦ καὶ «Θεοφόρου». Ἡ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολὴ εἶναι ἡ πρώτη ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἀπευθυνθεῖσα ἐπιστολὴ ἀπὸ Σμύρνης, ἔνθα δέσμιος ὠδηγεῖτο εἰς Ῥώμην, ὅπως μαρτυρήσῃ. Ὡς ἐκ τούτου προσλαμβάνει αὕτη καὶ ἐντελῶς ἰδιαίτεραν σπουδαιότητα καὶ μάλιστα, διότι διὰ πρώτην φορὰν παρέχει ἰκανὰ στοιχεία νὰ σχηματίσωμεν ἰδέαν συγκεκριμένην κάπως περὶ τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἀρχαιοτάτων καὶ πρώτων χριστιανικῶν κοινοτήτων καὶ πῶς αὗται πρὸς ἀλλήλας διέκειντο καὶ πῶς καὶ πόσον ἐνδιεφέροντο διὰ τοὺς ἡγέτας αὐτῶν, πῶς δὲ ἀνεπτύχθη καὶ τὸ μοναρχικὸν διὰ τοῦ ἐπισκόπου πολίτευμα καὶ πλεῖστα ἄλλα. Διότι, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐλαχίστας εἰδήσεις καρπούμεθα ἄλλοθεν περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τῶν ἐκασταχοῦ χριστιανικῶν κοινοτήτων. Πάντως καὶ αἱ ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων εἰδήσεις, πλὴν τοῦ Κλήμεντος Ῥώμης (96 μ.Χ.), περιορίζονται μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἡ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

ΤΟΥ Ι. Σ. Κ. Ε.

Μὲ τὴν παρουσία ἑκατοντάδων ἐφημερίων πραγματοποιήθηκε ἡ τακτικὴ γενικὴ Συνέλευση τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος, στίς 24 Ἰανουαρίου, στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίας Εἰρήνης Ἀθηνῶν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου πρωτοπρ. κ. Νικ. Αὐγερινόπουλος ἀνέπτυξε τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ 1979 καὶ ἀναφέρθηκε στὴν ἐν γένει ποιμαντικὴ σχέση τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μὲ τὸ λαὸ καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴ νεότητα. Μετὰ ἀπὸ σχετικὴ συζήτηση, στὴ διάρκεια τῆς ὁποίας πολλοὶ κληρικοὶ τόνισαν τὴ φθορὰ πού γίνεται ἐξ αἰτίας τῶν «φιλοτιμῶν» (τυχηρῶν) γιὰ τὴν τέλεση τῶν Μυστηρίων, ἀποφασίστηκε «νὰ εἶναι ἐντελῶς προαιρετικὰ τὰ "τυχερὰ" στὰ Μυστήρια» καὶ τὸ θέμα νὰ ἀφεθεῖ στὴν ἀγαθὴ προαίρεση τῶν πιστῶν, μὲ κάθε δυνατὴ ἐλευθερία.

Γιὰ τὴν παρουσία τῶν θεολόγων - Κληρικῶν ὡς καθηγητῶν στὴ Μέση Παιδεία ἐκφράστηκε ἡ ἐπιθυμία νὰ μὴ προβάλλωνται ἐμπόδια, ὥστε νὰ ὑπάρχει ἡ δυνατότητα ἐπαφῆς τῆς Ἐκκλησίας μὲ τοὺς νέους, πού κινδυνεύουν ἀπὸ τίς διάφορες ἀντιχριστιανικὲς προπαγάνδες.

★

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

● Εἰδικὴ ἐνίσχυση χορηγήθηκε ἀπὸ τὸ Ταμεῖο Εὐπορίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως στὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα Ἰωακείμιο Γηροκομεῖο, Σταυρίδειο Μαθητικὸ Οἰκοτροφεῖο καὶ στὴν ἀνεγειρομένη Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Ἀπόρων Κορασίδων τῆς Ἱ. Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

● Συνεχίζονται οἱ ἐβδομαδιαῖες Συναντήσεις τῶν ἱερέων τῆς πόλεως μὲ τὸν Σεβ. κ. Ἀνθίμο, κατὰ τίς ὁποῖες συζητοῦνται τρόποι ἀντιμετωπίσεως πνευματικῶν καὶ διοικητικῶν ζητημάτων.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΑΝ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Τοῦ Μητρ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Σκεπτόμαστε συχνὰ τοὺς ἄλλους ἡμεῖς οἱ Κληρικοί. Καὶ δικαιολογημένα. Διότι καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ἔχομε ταχθῆ. Μόνο πὺν δὲν θὰ πῆ πὺς αὐτοὶ πὺν τὸ ἔργο τοὺς ἔχει σχέση με τοὺς ἄλλους δὲν πρέπει νὰ ἀσχοληθοῦν καὶ με τὸν ἑαυτὸ τοὺς καὶ μάλιστα, πρῶτα καὶ κυρίως γι' αὐτόν. Ἐμᾶς εἰδικὰ τοὺς Κληρικούς, πὺν σὰν ἀποστολή μας ἔχομε νὰ ἀσκοῦμε σωστὰ καὶ θεάρεστα τὸ ποιμαντικὸ μας ἔργο, πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολῆ πρῶτα καὶ ἰδιαίτερα τὸ πιστεύω μας, ἡ κατάρτισή μας, ὁ χαρακτήρας μας καὶ ὅ,τι θὰ ἀποτελέσῃ τὸν κόσμο μας καὶ τὸν ἑαυτὸ μας γενικά. Καὶ μετὰ θὰ μελετήσωμε τὴν ἀνθρώπινη φύση γενικώτερα. Μετὰ θὰ μελετήσωμε καὶ αὐτὸ πὺν πρέπει νὰ ξέρωμε γιὰ τὸν πιστὸ καὶ αὐτὸ πὺν πρέπει νὰ κάνωμε γιὰ τοὺς ἄλλους. Πρῶτα λοιπὸν τὸν ἑαυτὸ μας.

Μπορεῖ ν' ἀσχολούμεθα με τοὺς ἄλλους καὶ ἡμεῖς νὰ παραμελοῦμε τὸν ἑαυτὸ μας; Νὰ μὴ ἀσχολούμεθα σοβαρὰ καὶ νὰ μὴ ζητᾶμε καὶ ἀπ' αὐτὸν αὐτὰ πὺν ζητᾶμε ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, τοὺς ὁποίους ποιμαίνομε στὰ πνευματικά;

Πρῶτα, λοιπὸν, ἀπαραίτητα, πρέπει νὰ κάνωμε τὴν ἔρευνα στὸν ἑαυτὸ μας. Καὶ ἀπ' αὐτὴ πρόκειται νὰ διδαχθοῦμε. Γιατὶ θὰ μᾶς μάθη πολλά. Φτάνει σ' αὐτὸ νὰ πετύχωμε καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἔρευνα θὰ μάθωμε καὶ τὴν ἀνατομία τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ χαρακτήρα τῶν ἄλλων. Καὶ νὰ μὴ διδάσχωμε καὶ νὰ μὴ ζητᾶμε ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐκεῖνα πὺν ἡμεῖς δὲν κάνουμε. Αὐτὸ εἶναι βασικό. Ποτὲ κανεῖς ἀπόλυτα καὶ εὐκόλα δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσῃ μὴ ξένη καρδιά, περισσότερο δὲν μπορεῖ, δυσκολεύεται, τότε πὺν δὲν ξέρει καλὰ τὴ δική του. Μόνο πὺν πρέπει πρῶτα νὰ γίνῃ πίστη μας ὅτι πρέπει νὰ γνωρίσωμε τὸν ἑαυτὸ μας καλὰ. Διότι πὺς εἶναι δυνατὸ κατ' ἄλλο τρόπο νὰ τὸν ἀνακαλύψωμε; Ν' ἀνακαλύψωμε τίς ἀδυναμίες μας πρῶτα. Τὴν ἀρετὴ μας ἂν ἔχωμε. Τὰ χαρίσματά μας, ἂν εἴμαστε μ' αὐτὰ προικισμένοι. Τὴν κλίση μας σὲ κάτι τὸ συγκριμένο. Καὶ μάλιστα πρέπει νὰ μπορέσωμε ἀντικειμενικά νὰ δοῦμε. Καὶ μὴ νομίσете πρὸ πάντων, πὺς αὐτὸ δὲν εἶναι δύσκολο.

Ἐμῖς τὰ χαρίσματά μας, τὴν ἀρετὴ μας, τὴν κλίση μας, μπορεῖ νὰ τὰ βλέπωμε μεγαλύτερα καὶ περισσότερα. Νὰ φαίνονται στὰ μάτια μας πολὺ φωτεινά. Καὶ τὰ ἑλαττώματά μας καὶ τίς ἀδυναμίες μας νὰ μὴ μποροῦμε νὰ τίς δοῦμε συχνά, ἐνῶ στοὺς ἄλλους γιὰ μᾶς τοὺς Κληρικούς συμβαίνει τὸ ἀντίθετο. Βλέπουμε τὴν ἀρετὴ μας ἐπιφανειακὴ καὶ τίς ἀδυναμίες μας μεγάλες. Θὰ πρέπει τότε πρῶτα ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴν ἀδυναμία νὰ βλέπωμε τὴ δική μας ἀρετὴ μεγάλη. Πρῶτα ν' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὸν ἔγωγι-

σμό μας. Με τὰ μάτια πὺν μᾶς κάνουνε νὰ βλέπωμε καμιά φορὰ τὴν ἀρετὴ τῶν ἄλλων μικρὴ, βλέπομε συχνὰ τὴ δική μας μεγάλη. Καὶ τότε πρέπει πρῶτα νὰ γνωρίσωμε τὸν κακὸ ἑαυτὸ μας. Αὐτὸ περισσότερο μᾶς ὠφελεῖ. Ὅταν αὐτὸν τὸν ἑαυτὸ μας τὸν ξέρωμε καλὰ, τί κακὸ τὸν ἀσχημίζει, τί ρίζα κακὴ τὸν ἀπομυζᾷ, θὰ ξέρωμε, θὰ μάθωμε σωστὰ καὶ εὐκολώτερα, θ' ἀναζητήσωμε νὰ διδαχθοῦμε καὶ τὸν τρόπο πὺν θὰ μπορέσωμε νὰ θροῦμε τὴ δύναμη νὰ τὸν ἀπαρνηθοῦμε. Καὶ ἂν αὐτὸ τὸ καταφέρωμε δὲν θὰ δυσκολευτοῦμε μετὰ νὰ ξεχωρίσωμε σωστὰ καὶ στὴν ἔκταση πὺν πρέπει τὰ χαρίσματά μας, ἂν ἔχομε, καὶ τὴν κλίση μας.

Τὴ γνώμη μας αὐτὴ γιὰ τὰ χαρίσματα καὶ τὴν κλίση μας τὴ θέλομε μόνο γιὰ νὰ στραφοῦμε συστηματικά καὶ περισσότερο σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ, πὺν τὰ τυχὸν αὐτὰ χαρίσματά μας θὰ μᾶς ἐνισχύσουνε νὰ κινηθοῦμε.

Ἀπαραίτητο λοιπὸν καὶ πρῶτο, φίλοι μου καὶ ἀδελφοί μου, εἶναι νὰ γνωρίσωμε τὸν κακὸ ἑαυτὸ μας πρῶτα, γιὰ νὰ ξέρωμε τί πρέπει σὰν Χριστιανοὶ καὶ ἡμεῖς πρῶτα νὰ ἀπαρνηθοῦμε καὶ τὸν καλὸ ἑαυτὸ μας μετὰ, γιὰ νὰ ξέρωμε καὶ νὰ μάθωμε τί ἀπ' αὐτὸν μποροῦμε νὰ ἐπωφεληθοῦμε καὶ νὰ ὠφελησωμε καὶ τοὺς ἄλλους. Μετὰ πρέπει νὰ γνωρίσωμε τὸν ἑαυτὸ μας καὶ σὰν Κληρικοί. Ἄλλο τί σὰν Χριστιανοὶ πρέπει καὶ ὀφείλομε νὰ γίνωμε καὶ νὰ εἴμαστε, πὺς πρέπει νὰ κινούμεθα σὰν τέτοιοι καὶ νὰ ζοῦμε καὶ ἄλλο τί σὰν Κληρικοί εἴμαστε, κατέχομε, ξέρομε, κάνομε, κινούμεθα καὶ ζοῦμε. Σπουδαῖα καὶ ἀπαραίτητα καὶ τὰ δύο. Χωρὶς τὸ πρῶτο δὲν κάνομε τίποτα καὶ στὸ δεύτερο. Χωρὶς τὸ δεύτερο φόβος μεγάλος ὑπάρχει πὺς δὲν εἴμαστε «ἐν ἀπολύτῳ τάξει» καὶ στὸ πρῶτο. Εἶναι ἀρκετὰ δεμένα καὶ τὰ δύο. Ἐνας πιστὸς Κληρικὸς εἶναι πρότυπο παντοῦ. Καὶ σ' ὅ,τι ἀναλαβαίνει. Περισσότερο διότι τὸ ἔργο του εἶναι μεγάλο καὶ ἱερό. Περισσότερο διότι δὲν τοῦ τὸ ἀνέθεσαν ἄνθρωποι κοινοί. Περισσότερο διότι διαχειρίζεται τὴ Χάρη. Ὅμως καὶ γιὰ τὸν πιστὸ προκειμένου. Φτάνει σὰς λέω γιὰ τὸν ὁποιοδήποτε καλὸ Χριστιανό, πὺν κατέχει μέσα του πίστη ζωντανὴ καὶ γνήσια καὶ με κλίση πρὸς τὴν Ἱερουσὴν, με ἀγάπη καὶ πίστη πρὸς αὐτὴ, φτάνει ὅταν ἀκούσῃ τὴν κλήση, δὲν ξέρω με ποιά φωνή, γιὰ νὰ τὴν δεχθῆ καὶ νὰ καταστῆ καὶ με τὴν ἐνίσχυση τοῦ Χριστοῦ πιστὸς διάκονός Του στὴν Ἐκκλησία. Ὅσο γίνεται γιὰ τὸν ἄνθρωπο τὸν ἀδύνατο, με τὴ ροπή του πρὸς τὸ κακὸ φορτωμένο, ἀλλὰ καὶ με τὴν

Συνέχεια στὴ σελ. 31

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ*

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ἀντιπρυτάνεως Παν/μίου Ἀθηνῶν

Δ'.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν αὐτοέλεγχον καὶ αὐτοπεριορισμὸ τῶν φορέων τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας, πρέπει νὰ ἔχουμε συνείδηση ὅτι πρέπει σὲ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ κατάλληλη δομὴ ἐξισορροπήσεως ἀφ' ἑνὸς τῆς ἐπιδιωκτέας αὐτοτελείας καὶ αὐτονομίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ζητῆ διαδικασίες αὐτορρυθμίσεως, προοδευτικῆς ἀνανεώσεως καὶ ἐναλλακτικῶν λύσεων δημιουργικοῦ μετασχηματισμοῦ, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ αἰτήματος, κατὰ τὸ ὁποῖο ἡ αὐτοτέλεια αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ἐκδηλώνεται σὲ ἄκριτη προσπάθεια ἐξοβελισμοῦ τοῦ χρέους καὶ τῆς θεμελιώδους λειτουργίας τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον, σύμφωνα πρὸς τὰ προλεχθέντα, νοεῖται ὡς δυναμικὸς παράγων συνολικῆς εὐθύνης, πού πρέπει κατὰ τεκμήριο νὰ μεριμνᾷ μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς ἰσότητος τῶν εὐκαιριῶν καὶ προοπτικῶν, γιὰ τὴν δικαία καὶ σύμμετρη κατανομὴ τῶν ρόλων, γιὰ τὴ λογικὴ ἱκανοποίηση ὅλων τῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας, γιὰ τὴν ἀνύψωση τῆς μορφωτικῆς στάθμης καὶ τῆς ποιότητος τῶν κρατικῶν λειτουργιῶν καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὴν ψυχικὴ ἐνότητα μέσα στὴν ποικιλομορφία καὶ γιὰ τὴν περιφρούρηση ἑνὸς ἔστω minimum ἀξιολογικῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι ἰσχύουν καθολικά.

Ὁ αὐτοέλεγχος τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας ἀπαιτεῖται καὶ στὴν προσπάθεια τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς μορφῆς τῆς ὀριζοντίας ἢ κατακορύφου σχέσεως καθηγητῶν, ἐπιστημονικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ διδασκομένων, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι σχέση ὄχι ἐξουσίας καὶ αὐταρχικότητος, ἀλλὰ εἰλικρινοῦς συνεργασίας. Βεβαίως ἡ χειραγώγηση πάντοτε προϋποθέτει ὅτι τὸ ἓνα χέρι, ὅπως ἐλέχθη, ὅσον καὶ ἂν εἶναι στοργικό, πρέπει νὰ εἶναι στιβαρότερο ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐπομένως πανάκεια γιὰ τὴν Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευση δὲν εἶναι ἡ ὑποτίμηση τῆς ἱεραρχικῆς διαβαθμίσεως τῶν ρόλων τῶν φορέων τῆς Ἀνωτάτης Ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ τὸ νὰ ἐμφυχώνονται οἱ ἔδρες καὶ οἱ τομεῖς ἀπὸ πρόσωπα,

τὰ ὁποῖα ἔχουν συναίσθηση τῆς εὐθύνης καὶ τῶν υποχρεώσεών τους. Διαφορετικά, ἂν οἱ ἔδρες εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθοῦν σὲ φέουδα, οἱ τομεῖς εἶναι πολὺ εὐκολότερο παρὰ ὀλόκληρες Σχολές νὰ μεταβληθοῦν σὲ φρατρίες ὁμοϊδεατῶν ἢ συνεταίρων. Ὡστε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ πρόβλημα εἶναι σὲ τελευταία ἀνάληψη πρόβλημα ἀξιολογικοῦ καὶ ἠθικοῦ αὐτοελέγχου.

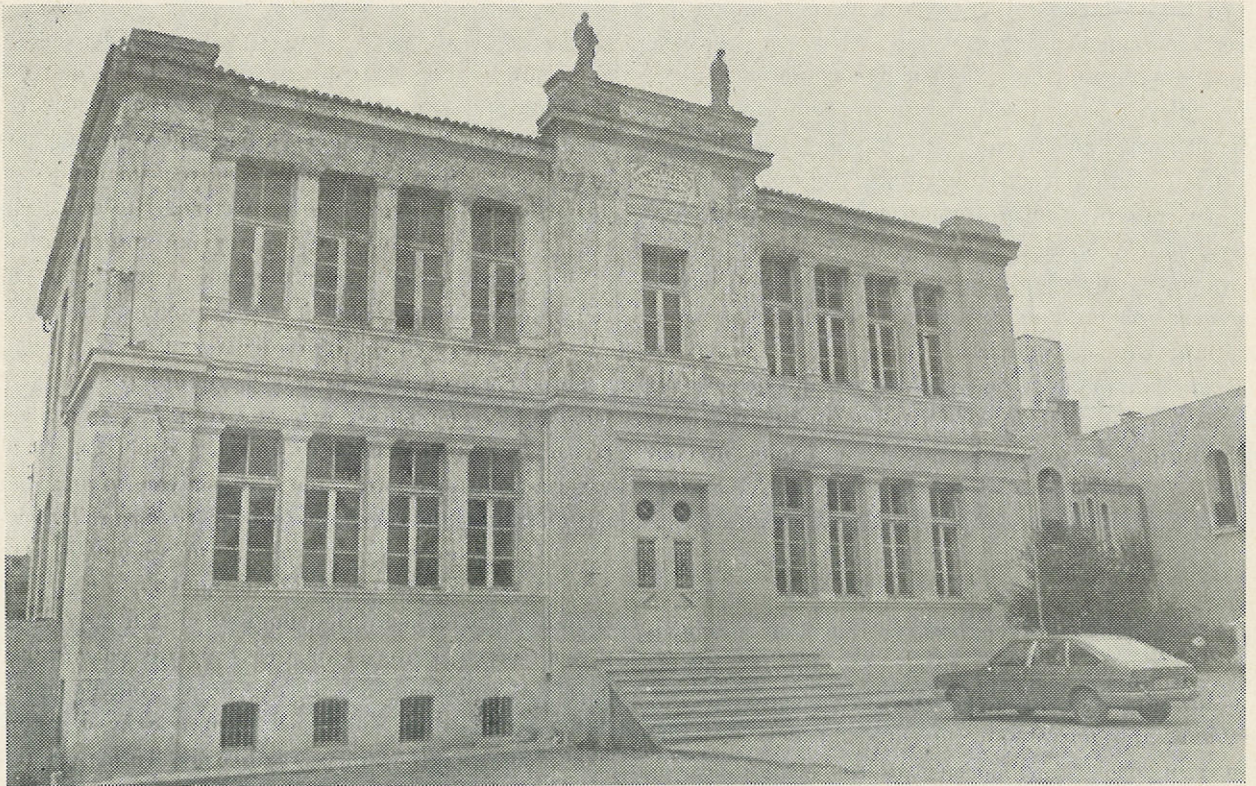
Αὐτοέλεγχος τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐπιστήμης συνιστᾶται καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐπαπειλούντων τὸ ἀνθρώπινο γένος κινδύνων, τοὺς ὁποῖους δημιουργοῦν σήμερα οἱ προωθημένες ἐπιστημονικὲς καὶ τεχνολογικὲς ἐφαρμογές. Οἱ βιολογικὲς ἢ ψυχολογικὲς μεταλλαγές, πού προκλήθηκαν ἐκ τῆς ραδιενεργείας ἢ ἐκ τῆς ἀνατροπῆς τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς ρυπάνσεως τοῦ βιοτόπου καὶ τῆς βιοσφαίρας καὶ πού ὀδηγοῦν στὴν ἀπώλεια ἢ ἀνάδυση νέων χρωματοσωμάτων ἢ τμημάτων αὐτῶν· μερικὲς ἐξειδικεύσεις τῆς Βιολογίας καὶ τῆς γενετικῆς τεχνολογίας· ἡ τεχνικὴ παρεμβάσεων στὴν ἀνάπτυξη τοῦ γενοτύπου, τοῦ φαινοτύπου καὶ τῶν γαμετῶν· ἡ κατασκευὴ τῶν «παιδιῶν τοῦ σωλῆνος»· ἡ Βιοτεχνικὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ τεχνολογία τῆς συμπεριφορᾶς· ἡ βιομηχανία τῶν ψυχοφαρμάκων· ἡ εἰσβολὴ τῆς Νευροχημείας στὴν πολιτικὴ, λ.χ. εἰς τὰ πολιτικὰ ψυχιατρεῖα· οἱ ἐξτρεμιστικὲς ὑποδείξεις περὶ γενετικῆς ἀναδομήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ κατασκευῆς ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων τὸ σῶμα θὰ συνδέεται μὲ Computer — ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα πείθουν, ὅτι ἡ σχεδιασμένη ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ πηδαλιούχηση τῶν βιολογικῶν καὶ ψυχολογικῶν λειτουργιῶν πρέπει νὰ αὐτοελέγχεται γιὰ νὰ προάγῃ τὴν ψυχοσωματικὴν ὑγείαν καὶ τὶς διανθρώπινες σχέσεις κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενο στὴν ἀξιοπρέπεια καὶ στὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ αἶτημα τοῦ αὐτοελέγχου ὠδήγησε στὴν δημιουργία εἰδικοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου (technology assesment), πού ἔχει ἀκριβῶς ὡς σκοπὸν τὴν —πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς των— μελέτη τοῦ ἐπιτρεπτοῦ τῶν μεγάλων τεχνολογικῶν πρωτοβουλιῶν καὶ προγραμματισμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὶς προβλεπόμενες συνέπειες γιὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ περιβάλλον του.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 5 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1-2 τεύχους.

Συναφές είναι και τὸ αἶτημα τοῦ νὰ εἶναι και ἡ Τέχνη ὡς παράγων παιδευτικὸς αὐτοελεγχόμενη με συναίσθηση τῆς κοινωνικῆς τῆς εὐθύνης. Ὅπως ἐν ὀνόματι τοῦ δόγματος «ἡ Χημεία γιὰ τὴν Χημεία» δὲν μπορούμε νὰ ἀμνηστεύσωμε τὸ χημικὸ ἐπίτευγμα τῆς ὑπὸ τῶν ναζιστῶν μεταβολῆς ἀνθρώπων σὲ σαποῦνι, κατὰ παρόμοιο τρόπο δὲν δυνάμεθα νὰ δικαιολογήσωμε τὴν φθοροποιὸ ἀσυδοσία τῆς Τέχνης ἐν ὀνόματι τοῦ δόγματος «ἡ Τέχνη γιὰ τὴν Τέχνη». Τὸ σύνθημά μας πρέπει νὰ εἶναι «ἡ Τέχνη γιὰ τὸν ἄνθρωπο», ὅπως ἐπίσης ἡ Ἐπιστήμη, ἡ Χημεία γιὰ τὸν ἄνθρωπο κ.ο.κ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ μεγάλοι ἄνδρες τόνιζαν, ὅτι ἡ ἐκπαίδευση δὲν ἔχει ἀπόλυτη ἐλευθερία νὰ χρησιμοποιῆ ἀνεξέλεγκτα ὅ,τιδήποτε ἐκ τῆς Λογοτεχνίας ἢ τῆς Τέχνης. Ὁ Ἀριστοτέλης συνιστοῦσε νὰ ἀπαγορεύεται στοὺς νέους ἡ ἀκρόαση καὶ θέα αἰσχροῦν ἔργων Τέχνης. Ὁ Πλάτων ἀπέκλειεν ἐκ τῆς «Πολιτείας» του τὴν ἀνάγνωση τοῦ Ὅμηρου ὡς ἐπιβλαβὴ γιὰ τοὺς νέους καὶ ὡς ἐπιβουλευομένην τὴν ἐσωτερικὴ τους ἐ-

λευθερία. Εἶναι φανερό, ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος ἦταν προοδευτικώτερος καὶ φιλελευθερότερος τοῦ Πλάτωνος, διότι συνιστοῦσε στοὺς νέους τὴν κριτικὴ ἀνάγνωση τοῦ Ὅμηρου, λέγοντας, ὅτι ἐκτὸς ὀλίγων σημείων, «πᾶσα ποίησις τῷ Ὅμηρῳ ἀρετῆς ἐστὶν ἔπαινος». Ἡ στάση μας ἔναντι τῶν διαφόρων τομέων τοῦ πολιτισμοῦ (λ.χ. τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ τοῦ οικονομικοῦ) πρέπει νὰ διέπεται ὑπὸ τῆς ἰδίας λογικῆς καὶ ἠθικῆς νομοτελείας καὶ συνεπειᾶς. Ἐὰν εἶναι δικαιολογημένος ὁ ἔλεγχος στὸν οικονομικὸ τομέα με τὴν ρυθμιστικὴ ἢ κατασταλτικὴ κρατικὴ παρεμβατικὴ πολιτικὴ, πολὺ περισσότερο εἶναι δικαιολογημένος ὁ αὐτοέλεγχος στὴν περιοχὴ τῆς Τέχνης (φυσικὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς μπορεῖ νὰ μεταβάλλεται ἡ Τέχνη σὲ ὄργανο προπαγάνδας, πὺν κατὰ παραγγελίαν ἕμνεῖ λ.χ. τὴν ὑπεροχὴ τῆς ἀρίας ράτσας ἢ τὶς ἀλωνιστικὲς μηχανᾶς ἐνὸς κολχός).

(Συνεχίζεται)

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Ἡ Ἐκκλησία μεριμνᾷ γιὰ τὴ διάσωση καὶ διατήρηση κτισμάτων, πὺν ἔχουν καλλιτεχνικὴ ἀξία καὶ συνδέονται με τὴν ἱστορία περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐνα πρόσφατο παράδειγμα: Μετὰ ἀπὸ ἐνέργειες τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου, παρεχωρήθη στὴν Ἱ. Μητρόπολη τὸ παρακείμενο στὸ Ἐπισκοπεῖο κτήριο τῆς Λεονταριδεῖου Σχολῆς Ἀρρένων, χρονολογούμενο ἀπὸ τὸ 1909. Ἡ Ἱ. Μητρόπολη ἀνέλαβε τὴν ἀναπαλαίωσή του ἐν συνεργασία με τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, σκοπεύοντας νὰ ἐγκαταστήσει ἐκεῖ νέα πτέρυγα τοῦ ἤδη λειτουργοῦντος Μουσείου Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Μιά αλλαγή

Από το παρόν τεύχος, τὰ «Ἐπικάϊρα» θὰ εἶναι γραμμένα στὴ δημοτική. Ὅχι βέβαια σὲ δημοτικὴ μὲ ἀκρότητα, ἀλλὰ μετρημένη καὶ κομμία. Ὁ λόγος αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς εἶναι τὸ νὰ καταστή ὁ «Ἐφημέριος» πιὸ κατανοητὸς καὶ συνάμα πιὸ ἐλκυστικὸς γιὰ τὸ ἀναγνωστικὸ του κοινὸ, πού δὲν τὸ ἀποτελοῦν μόνο κάτοχοι ὑψηλῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἀπλούστεροι. Ἡ γλῶσσα, γιὰ τὴν Ἐκκλησία, πού μοναδικὸ τῆς ἐνδιαφέρον εἶναι νὰ φέρῃ τὸ θεῖο λόγο στὶς ψυχές, δὲν εἶναι σκοπός, ἀλλὰ μέσον. Ἔτσι, εἶναι φυσικὸ νὰ προτιμᾶ πάντοτε τρόπους γιὰ τὴ μετάδοσὶ του προσφυσίς, διευκολυντικούς καὶ ὄχι ἀποφρακτικούς.

Πιστεύουμε λοιπὸν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ στὴν ἐπιφάνεια τῶν «Ἐπικάϊρων» —τὸ πνεῦμα τους μένει τὸ ἴδιο— εἶναι ὠφέλιμη καὶ θὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ μὲ εὐμένεια ἀπ' ὄσους τὰ διαβάζουν.

Οἱ γάμοι κατὰ τὸ 1980

Τὸ 1980 ἀνήκει στὰ λεγόμενα δίσεκτα ἔτη. Τὸ πράγμα δὲν σημαίνει καθόλου ὅτι, ὅπως πιστεύουν οἱ δεισιδαίμονες, κάθε τι πού θὰ ἐπιχειρηθῇ κατὰ τὴ διάρκειά του θὰ ἔχῃ κακὴ ἔκβασι. Καὶ μεταξύ ἄλλων καὶ οἱ... γάμοι. Εἶναι μιὰ ἀντίληψη χωρίς ἀντικειμενικὴ βάση, ὁλότελα ἀντιχριστιανικὴ, πού ἡ Ἐκκλησία δὲν τὴν παραδέχεται καὶ οὐτε τὴν ἀνέχεται στοὺς κόλπους τῆς.

Καλὸ εἶναι λοιπὸν, ἐφέτος, οἱ κατὰ ἐνορία ποιμένες νὰ διαφωτίσουν τὰ πνευματικὰ τους τέκνα πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα. Οἱ ὑμένοι, ἀγιαζόμενοι μὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ἑπτὰ Μυστήρια, δὲν ἔχουν φόβο νὰ ναυαγήσουν καὶ νὰ διαλυθοῦν, ἐπειδὴ θὰ συναφθοῦν κατὰ τὸ 1980. Ὁ λαός μας παρασύρεται κάποτε ἀπὸ ἰδέες πού δὲν συμφωνοῦν μὲ τὸ Εὐαγγέλιο. Ὅπως ὅμως ἡ πείρα μαρτυρεῖ, ἀκούει μὲ φιλότιμη διάθεσι τοὺς ποιμένες του ὅταν τοῦ ὑποδεικνύουν τὸ σωστό.

Ὁ Προφήτης Ζαχαρίας

Ὁ Προφήτης Ζαχαρίας, πού ἡ Ἐκκλησία μα τιμᾶ τὴ μνήμη του τὴν 8η τοῦ μηνός, ἔλαμψε κατὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ περιουσιῶ ἔθνους ἀ-

πὸ τὴν αἰχμαλωσία. Ἐργάσθηκε ὅσο λίγοι ξεχωριστοὶ ἄνδρες τοῦ Ἰσραὴλ γιὰ τὴ θρησκευτικὴ ὀργάνωσι, γύρω ἀπὸ τὸν ἀνοικοδομούμενο Ναό, τῆς κοινότητος, στὰ πάτρια χῶματα.

Στὸν Κανὸνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀντιλαμβάνεται τὸ προφητικὸ του βιβλίον, ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο περιλαμβάνει ὀκτὼ ὀράματα, σχετικὰ ἰδίως μὲ τὴν ἀνασυγκρότησι τῆς προγονικῆς θρησκείας καὶ μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Μεσσία. Τὸ ἄλλο μέρος ἀναφέρεται στὴν τιμωρία πού περίμενε τοὺς γειτονικοὺς λαούς, καθὼς καὶ στὴν «ἡμέραν τοῦ Κυρίου».

Μὲ τὴν εὐκαιρία, ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Ζαχαρίας, πού ὁ Χριστὸς μνημονεύει στὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου (κγ' 35) τὴ θανάτωσι του ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους «μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου», εἶναι ἄλλο πρόσωπο. Πρόκειται γιὰ τὸν Προφήτη Ἀζαρία, πού λιθοβολήθηκε στὴν αὐλὴ τοῦ ναοῦ, κατὰ τίς μέρες τοῦ βασιλέως Ἰωᾶς (H' αἰ.), ἀφοῦ ἐπετίμησε μὲ παρηγορία ἄρχοντες καὶ λαὸ γιὰ τὴν παρέκκλισί τους ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Στὴ Μυτιλήνη, ὅπως καὶ ἄλλοι

Ὅπως διαβάζουμε στὸν «Ποιμένα», τὸ ἐκκλησιαστικὸ περιοδικὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης, γιορτάσθηκαν καὶ ἐκεῖ, μὲ εὐπρέπεια καὶ φωτεινὸ παλμό, τὰ «Ἐτη» τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ Παιδιοῦ, κατὰ τὸ 1979.

Τὸ πρῶτο, μὲ μιὰ ἀξίειπαινη γιὰ τὴ συντομία καὶ τὴν ἀπλότητά τῆς ἐγκύκλιον τοῦ Σεβ. κ. Ἰακώβου, πανηγυρικὴ τέλεσι Ἑσπερινοῦ καὶ Θείας Λειτουργίας, τὴν Κυριακὴ 2 Δεκεμβρίου, στὸν ὁμώνυμο ναὸ τῆς κοινότητος Μόριας καὶ ὁμιλίαις σχετικῆς πρὸς τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἱ. Πατρὸς (θεολόγου ἀρχιμ. Ἱερόθεος Λυγερός, Εὐστράτιος Ματζουράνης καὶ Γεώργιος Σωτηρίου). Παράλληλα, ἡ Ἱ. Μητρόπολι μοίρασε στὰ παιδιὰ τῆς γ' τάξεως τῶν Λυκείων τὴν ὁμιλία του «Γιὰ τὸ πῶς νὰ ὠφελοῦνται οἱ νέοι ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ Γράμματα», σὲ γλαφυρὴ δημοτικὴ ἀπόδοσι, πού ἐξέδωσε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἔτσι, ὁ λαὸς τοῦ ἀκριτικοῦ μας νησιοῦ βίωσε τὴν αἰώνια παρουσία τοῦ μεγάλου Πατρὸς καὶ Διδασκάλου στὴν

Ἐκκλησία καὶ πολλὰς ψυχὰς ὠφελήθηκαν ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας του.

Τὸ δεῦτερον «Ἔτος», ἐκεῖνο τοῦ Παιδιοῦ, ἡ Ἱ. Μητρόπολι Μυτιλήνης τὸ τίμησε ἐπίσης ὅπως τοῦ ἄρμωζε. Τὸ ἐγκόλπιο ἡμερολόγιον τῆς ἦταν ἀφιερωμένο στὸν Μ. Βασίλειον καὶ στὸ Παιδί, οἱ μισοὶ δὲ σελίδες του περιελάμβαναν παιδαγωγικὰς γνώμης τοῦ ἱ. Πατρὸς. Ἐξ ἄλλου, προχωρώντας καὶ σὲ ἀπτά ἔργα, ἡ Ἱ. Μητρόπολι ἐξέδωσε βιβλιάρια προκοδοτήσεως γιὰ ὅλα τὰ κορίτσια τοῦ Κατασκουλείου Ὀρφανοτροφείου, ἐνῶ ἄλλα βιβλιάρια καταθέσεων προσέφερε ἡ Μονὴ Ἁγίου Ραφαὴλ σὲ 86 παιδιὰ, ἄρρενα καὶ θήλεα, τῆς κοινότητος Θερυμῆς.

Τὰ ὅσα ἐπαινετικὰ γράφουμε γιὰ τὴ Μυτιλήνη, ἰσχύουν καὶ γιὰ πολλὰς ἄλλες μητροπολιτικὰς ἔδρες, ὅπου μὲ ἀνάλογο ἐνδιαφέρον καὶ πνευματικὸν οἶστρο οἱ οἰκείοι Ἱεράρχες καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς Ἱ. Κληρὸς ἀνταποκρίθηκαν στὸ καθῆκον τους ἀπέναντι τῶν ἀμφιετηρίδων αὐτῶν.

Τί προέχει

Ὁ χωρισμὸς σὲ δύο κύκλους, τὸν Θεολογικὸ καὶ τὸν Ποιμαντικὸ, πού καθιερώθηκε στὴ σπουδὴ τῆς ἱ. ἐπιστήμης κατὰ τὰ πρόσφατα ἔτη, ἀπεδείχθη ὅτι ἦταν ὠφέλιμος. Μὲ τὴν εὐχάριστη αὐτὴ διαπίστωσι, καλὸ θὰ ἦταν νὰ διατυπωθῇ μιὰ σκέψι πού ἀφορᾶ στὶς σχέσεις μεταξύ τῶν δύο κύκλων. Δὲν εἶναι, προκειμένου γιὰ Ὀρθόδοξες Θεολογικὰς Σχολὰς, δύο κύκλοι ξεχωριστοί. Ἀπλῶς ἡ ἴδια ἐπιστήμη, πού ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, κάτῳ ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς ποιμαντικῆς δεοντολογίας, τὴν ὠρίσε «τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν», εἶναι τονισμένη ὡς πρὸς τὸν θεωρητικὸν χαρακτῆρα στὸν ἓνα κύκλον καὶ ὡς πρὸς τὸν πρακτικὸν στὸν ἄλλο. Διαφορὰ τόνου, στὸ ἴδιο πρᾶγμα. Ὅ,τι πρέπει πάντως νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψι, εἶναι ὅτι ὁ πρακτικὸς χαρακτῆρας τῶν ὀρθοδόξων θεολογικῶν γνώσεων καὶ βιωμάτων εἶναι τόσο σημαντικὸς γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ὥστε οἱ Θεολογικὰς Σχολὰς πρέπει αὐτὸν νὰ θέτουν ὡς στόχον καὶ ὑψίστο σκοπὸ. Εἶναι βέβαια καὶ φυτώρια αὐριανῶν ἐρευνητῶν καὶ ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων, ἀλλὰ κυριώτατα εἶναι τροφὸι τῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλησίας, κληρικῶν καὶ λοιπῶν στελεχῶν τῆς. Ἀπ' αὐτὰς πρέπει νὰ

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Τοῦ Μητρ. Ἀλεξανδρουπόλεως
κ. ΑΝΘΙΜΟΥ

Ἡ ἀγωνία τῆς ἐποχῆς.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον σῶμα καὶ αἰσθήσεις. Φέρει ἐντός του τὸν δυνατὸν ἐκείνον σπινθηρα, τὴν ψυχὴν, ποῦ μετέχει τῆς θείας οὐσίας. Οὔτε ἀνύπαρκτος, οὔτε κἀν δευτερεύων παράγων τῆς ζωῆς μας δύναται νὰ θεωρηθῆ ἡ ψυχὴ μας. Ἀντιθέτως μάλιστα, εἶναι αἰώνια πνευματικὴ ὑπαρξίς, τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον κεφάλαιον τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας. Ἐὰν δώσωμεν ὀρθὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν ψυχὴν μας, ἐὰν ἀξιολογήσωμεν ὅπως πρέπει τὴν θεὴν αὐτὴν μονάδα, τότε βεβαίως ἔχομεν προσανατολισμόν.

Τὴν γαλήνην ζητοῦμεν.

Τὸ πανανθρώπινον αἴτημα τοῦ καιροῦ μας αὐτὸ εἶναι. Τὸ φωνάζουν ὅλοι, ὡς ἄτομα καὶ ὡς σύνολον. Θέλομεν τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς μας. Θέλομεν τὴν εἰρήνην μας, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἡσυχίαν μας. Δὲν θέλομεν βεβαίως νὰ χάσωμεν τὴν δραστηριότητά μας. Οὔτε νὰ ἀποβάλωμεν τὴν ὀρμὴν πρὸς τὴν ζωὴν. Αὐτὰ λέγουν οἱ ἄνθρωποι οἱ λογικοὶ, οἱ ἀπλοὶ εἰς τὴν σκέψιν καὶ εἰς τὸ φρόνημα. Καὶ τέτοιο εἶμεθα οἱ πῶς πολλοί.

Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸ μάθουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί. Νὰ τὸ μάθωμεν ὅλοι, νὰ τὸ συνειδητοποιήσωμεν καὶ νὰ τὸ ἐξαγγείλωμεν πρὸς ὅλους. Ἡ πραγματικὴ γαλήνη τῆς ψυχῆς, ἡ ἰσορροπία τῆς υπάρξεώς μας, ἡ «σιγουριά» καὶ ἡ βεβαιότης, παρὰ τὰς τρικυμίας τοῦ πελάγους τῆς ζωῆς, ἀνευρίσκεται εἰς τὸν Χριστόν. Ἡ εὐλογημένη γαλήνη, ἡ γεμάτη ἀπὸ δημιουργικὴν νουὴν γαλήνη, κατορθώνεται μὲ τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν. Οἰαδήποτε ἄλλη κατεύθυνσις θὰ εἶναι σφάλμα ἀνεπανόρθωτον. Ποῖος ἄλλος εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς δώσῃ τὸ θεῖον αὐτὸ δῶρον τῆς γαληνεμένης καὶ εὐτυχημένης πορείας πρὸς τὸ λιμάνι τῆς αἰωνίου χαρᾶς; Μόνον ὁ Χριστός. Μόνον ὁ Σωτὴρ Χριστός.

Χριστός καὶ νεότης

Τί θὰ γίνῃ λοιπὸν μὲ ἐκείνην τὴν μερίδα τῆς κακῆς νεότητος διὰ τὴν κατάστασιν τῆς ὁποίας δὲν πταίου μόνον οἱ γονεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι παράγοντες; Τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι κατηγορητήριον. Εἶναι ἔργον διακονίας καὶ οἰκοδομῆς. Ἐμποροῦμεν βεβαίως νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ αἴτια καὶ νὰ τὰ θεραπεύσωμεν. Ἀλλὰ ὁ λόγος πρὸς τοὺς νέους εἶναι προσκλητήριον ἐπιστροφῆς. Εἶναι γνωστοποίησις τῆς ἀληθείας καὶ ἀποκάλυψις τῆς πραγματικῆς χαρᾶς. Εἶναι πλησίασμα καὶ ἀγάπη. Ἐὰν ἡ ἀγάπη τῶν νέων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔχῃ ψυχρανθῆ πρέπει νὰ σπᾶσωμεν αὐτοὺς τοὺς πάγους, ὅλοι ἡμεῖς ὡς Ἐκκλησία. Οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἱερεῖς, ὅλοι οἱ κήρυκες τοῦ θεοῦ λόγου, οἱ ἐκπαιδευτικοὶ καὶ πρὸ πάντων οἱ γονεῖς, ὅλοι ὅσοι σκεπτόμεθα χριστιανικά, ἄς καταθέσωμεν ὀλίγον κόπον εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς νεότητος εἰς τὸν Χριστόν. Ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου ἐπαναλαμβάνεται «φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε».

Ἡ συγχωρητικότητα

Τὸ πρῶτον κέρδος τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος παρέχει τὴν συγγνώμην, εἶναι ὅτι κερδίζει τὴν γαλήνην τῆς καρδιάς του. Ἀποφεύγει τὴν ταραχὴν. Δὲν τὸν κατατρώγει ἡ ἐκδικητικὴ διάθεσις. Δὲν τὸν συνταράσσει ἡ ὀρμὴ νὰ ἀνταποδώσῃ μαχαίριά εἰς τὴν μαχαίριά. Προτιμᾷ ἀντὶ σπιλέττου νὰ κρατῆ βαμβάκι.

Ἐπὶ πλέον ἡ ἀμοιβαία συγχώρησις καὶ ἡ ἀποκατάστασις ἀγαθῶν σχέσεων μεταξὺ ἀνθρώπων, προάγει τὴν γενικὴν, ἀρμονικὴν συμβίωσιν των καὶ γίνεται παράγων προόδου καὶ εὐημερίας ὄλων. Ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἰδικὸν μας ἐθνικὸν χῶρον χρειάζεται αὕτη ἡ μεγαλοκαρδία, διὰ νὰ ὁμονοῦμεν καὶ ὡς Ἕθνος.

«ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ»
Ἀθήνα, Ἀπ. Διακονία, 1969

ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΚΑ

Κάθε ἐπιχείρησις, ὁποιαδήποτε, γιὰ νὰ πετύχει στοὺς στόχους τῆς, χρειάζεται ἀπὸ τὸ ξεκίνημά της ἓνα καλὰ μελετημένο καὶ μὲ σχολαστικότητα ἐφαρμοζόμενο πρόγραμμα.

Δυστυχῶς, αὐτὸ τὸ βασικὸ δὲν τὸ βλέπουμε συχνὰ στὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Φαίνεται νὰ μὴ θεωρεῖται ὑπολογισμὸς ὁ παράγοντας τῆς ὀργανώσεως. Ἴσως, στὴ σκέψῃ, ὅτι ἐπιτελοῦμε ἔργο Θεοῦ, διοργάνωσις, διοίκησις, πρόγραμμα κ.λπ. τοποθετοῦνται σὲ δευτέρῃ γραμμῇ. Πιθανὸ καὶ στὸ περιθώριον. Πότε - πότε θεωροῦνται πράγματα, περιτίπου, περιττά.

Ἀλλά, πῶς νὰ τὸ κάνουμε; Μολοντί δὲν εἴμαστε «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. 8,23), γιὰ τὴν «ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει» (Φίλιπ. 3,20), ἐν τούτοις ζοῦμε «ἐν τῷ κόσμῳ». Οἱ δραστηριότητές μας ἀναπτύσσονται καὶ πραγματοποιοῦνται στὴν ἀνθρώπινῃ κοινωνία. Ἐπιβάλλεται, λοιπὸν, καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, ἡ κάθε προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς, καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς καθαρὰ πνευματικούς, νὰ διοργανώνεται καὶ νὰ διαμορφώνεται σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες, ἀπαιτήσεις καὶ ψυχικὰς προϋποθέσεις τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς περιοχῆς. Ἄλλωστε σήμερα θεωρεῖται ξεπερασμένο νὰ συνιστοῦμε, ὅτι μᾶς χρειάζονται πρόγραμμα, ὀργανόγραμμα, χρονοδιάγραμμα καὶ ἄλλες ὀργανωτικὰς διαμορφώσεις. Εἶναι κάτι πολὺ συνηθισμένο στὴν ἐποχὴ μας.

Καὶ εἶναι τόσο ἀπλὸ καὶ τόσο ἀναγκαῖο νὰ σχεδιάζεται καὶ νὰ διοργανώνεται ἓνα ἔργο στὸν ἐκκλησιαστικὸν χῶρον. Ἄρκει νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ συνδυάζονται ἄρμονικά, καὶ κατὰ τὴν σχετικὴ ἀξιολογητικὴν τους θέση, τὰ ἀκόλουθα βασικὰ στοιχεῖα.

1. Νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ λειτουργεῖ σωστὰ ἡ συνήθης ἀνθρώπινῃ λογικῇ.

2. Νὰ γίνῃται ἡ κατάλληλη χρησιμοποίησις τῶν πορισμάτων, στὰ ὁποῖα καταλήγουν σοβαροὶ καὶ υπεύθυνοι ἐρευνητές, ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ ψυχολογικά, κοινωνικά, βιολογικά καὶ ἄλλα φαινόμενα τῆς σύγχρονης ζωῆς.

3. Ἡ ἐμπειρία, ποὺ προκύπτει ἀπὸ μιὰ πολυχρόνια καὶ ζηλωτικὴ συμμετοχὴ τῶν υπευθύνων στὴ διακονία τοῦ Κυρίου, προβάλλεται καὶ συνιστᾶται σὰν μιὰ πολύτιμη εἰσφορὰ στὴν προκειμένη ἐπιδίωξις.

4. Ἡ σοφία ποὺ μᾶς προσφέρουν τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ τὰ κλασσικὰ ἔργα τῶν ἁγίων Πατέρων, εἶναι φῶς καθοδηγητικὸν καὶ βοηθᾷ στὴν ἐξεύρεσις τῶν

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἱκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

ἀναγκαίων στόχων καὶ στὴ διαφύλαξη τοῦ ἔργου ἀπὸ
κάθε παρέκκλιση.

Τὰ παραπάνω βασικὰ στοιχεῖα, ἀξιοποιοῦμενα στὸν
κατάλληλο καιρὸ καὶ μὲ τὸν καλύτερο τρόπο, ἀνασταί-
νουν τὶς ἐλπίδες καὶ εὐφραίνουν τὴν ψυχὴ μας. Ὅσ-
σο χρειάζεται πολλὴ προσοχή. Χρειάζεται νὰ ἐπιση-
μαίνουμε τὸν κίνδυνο, πού εἶναι ἄμεσος. Ὁ κίνδυνος
π.χ. νὰ παρασυρθοῦμε στὴν ὑπέρμετρη αἰσιοδοξία. Καὶ
νὰ λέμε μὲ τὴ γνωστὴ αὐταρέσκεια: «Ὅλα πάνε καλά».

Ἄλλ' ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτό, ἀρχίζει νὰ ἐμφανίζεται
ὁ ἐχθρός. Ἐνα αἶσθημα ἱκανοποίησεως παραλύνει τὶς
ζωτικὲς δυνάμεις τῆς ψυχῆς. Καὶ ἀρχίζει μιὰ περίοδος
χλιαρότητας καὶ ραθυμίας. Ὅλα γίνονται ἀναμικτὰ
καὶ χωρὶς πνοή. Συγχρόνως, ἐμφανίζεται καὶ ὁ μέγας
δολοφόνος. Ὁ ἐπάρατος ἐγωισμός, ὁ ἀτομικὸς τῶν ὑ-
πευθύνων, ἢ ὁ ὁμαδικὸς ὑπευθύνων καὶ ὁπαδῶν. Ἐὰν
αὐτὸς ὁ ἀπαίσιος ἐπιδρομέας κατορθώσει νὰ κατακτή-
σει ἔδαφος στὶς ψυχές, αὐτόματα ἀρχίζει στὸ ἔργο ἢ
ἀντίστροφη πορεία. Πρὸς τὰ πίσω καὶ πρὸς τὰ κάτω.
Μιὰ πορεία πού ὀδηγεῖ μὲ ἀκρίβεια μαθηματικὴ στὴ
φθορά.

5. Νὰ γιατί θέλουμε τώρα νὰ προσθέσουμε στὰ
παραπάνω καὶ ἓνα ἄλλο στοιχεῖο. Τοποθετεῖται πέμ-
πτο στὴ σειρά γιὰ λόγους μεθοδολογικούς. Δὲν εἶναι
ὅμως πέμπτο στὴν ἀξία. Εἶναι τὸ πρῶτο καὶ τὸ κύριο.
Εἶναι ἡ θεία Χάρις «ἢ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ
ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα». Εἶναι ἡ πνοὴ τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, πού δυναμώνει τὶς ψυχές καὶ μορφώνει
τοὺς ἁγίους. Ἡ ζωντανὴ φλόγα πού πυροδοτεῖ τοὺς
δοσμένους στὸ Χριστὸ καὶ τοὺς ἠλεκτρίζει «πρὸς καθ-
αίρεσιν ὄχρωμάτων» σατανικῶν (Β' Κορ. 10,4). Τὸ
«φῶς τὸ ἀληθινόν», πού καθοδηγεῖ σωστὰ καὶ προφυ-
λάσσει ἀπὸ ἐκτροπὲς καταστροφικές. Ἡ «λεπτὴ αἴθρα»
τοῦ Κυρίου, πού δροσιζει ζωογονεῖ καὶ εὐλογεῖ τὴν
Ἐκκλησία μὲ θαυμάσιους πνευματικούς καρπούς, ὅπως
εἶναι «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης,
ἀγαθὴσύννη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. 5,22-
23). Ἐτσι ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Μὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις πρέπει νὰ ξεκινᾶμε καὶ νὰ
προχωρᾶμε ἀπὸ τὴν καλὴ διοργάνωση τοῦ ἔργου, πού
μᾶς ἐμπιστεύθηκε ὁ Κύριος μὲ τὴν Ἐκκλησία του,
στὴν πίστη καὶ στὸ ταπεινὸ φρόνημα, πού προσελκύουν
τὴ θεία Χάρι. Τοποθετώντας, λοιπόν, ἀρμονικὰ στὴ
θέση τους τὰ παραπάνω πέντε βασικὰ στοιχεῖα, θὰ
μπορέσουμε νὰ ἀναπτύξουμε μιὰ πνευματικὴ καὶ κοι-
νωνικὴ διακονία ἀξιόλογη, βιώσιμη καὶ καρποφόρα.

Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τοῦ Μητρ. Σερβίων καὶ Κοζάνης
κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Ἡ ἐποχὴ μας παρουσιάζει κι αὐτὴ ἓνα ζωηρὸ ἐνδιαφέ-
ρον γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Συνεχῶς γίνεται λόγος γιὰ τὰ δι-
καιώματα τοῦ ἀτόμου, γιὰ προσωπικὴ ἀξιοπρέπεια, γιὰ ἐ-
λευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ ἄλλα τέτοια, πού ὅσο πιὸ
ἡχηρὰ εἶναι τόσο τὰ ἐπαναλαμβάνουν οἱ ἄνθρωποι, σὰν
«κύμβαλα ἀλαλάζοντα». Γιατί τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἄν-
θρωπο, εἶναι, δυστυχῶς, ψεύτικο καὶ ὑποκριτικὸ. Γιατί τὴν
ἴδια στιγμὴ πού φωνάζομε γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἄνθρωποι λυώ-
νουν καὶ πεθαίνουν κάτω ἀπὸ τὴν πιὸ στυγνὴ δουλεία.
Γιατί μιλοῦμε γιὰ προσωπικὴ ἀξιοπρέπεια κ' ἐλευθερία καὶ
ποτὲ δὲν σεβασθῆκαμε τὸν ἄνθρωπο σὰν πρόσωπο, παρὰ
τὸν βλέπομε σὰν ἀριθμὸ στὸ κοινωνικὸ κοπάδι καὶ σὰν ἐ-
ξάρτημα τῆς μηχανῆς.

Εἶναι φυσικὸ. Ὅταν δὲν λατρεύομε τὸν ἄνθρωπο στὸ
θεανθρωπικὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν μπορούμε
νὰ τὸν ἀγαπήσουμε στὸ πρόσωπο τοῦ «πλησίον». Πάει νὰ
πῆ πῶς ἂν δὲν εἶσαι φιλόχριστος δὲν μπορεί νὰ εἶσαι φι-
λάνθρωπος. Ἄν δὲν προσκυνᾷς τὸ Θεό, πού κατέβηκε γιὰ
τὴν ἀξία ἄνθρωπος στὴ γῆ, δὲν μπορείς νὰ ἐκτιμήσης καὶ
νὰ σεβασθῆς τὸν ἄνθρωπο σὰν ἀξία θεϊκὴ, ἐπάνω στὴν ὁ-
ποία δὲν μπορείς ν' ἀπλώσης βέβηλο χέρι.

— Πρακτικὰ λόγια. Ὅχι θεωρίες. Νὰ μὴν πετοῦμε στὰ
σύννεφα. Περισσότερο προσγειωμένοι...

Εἶναι τὰ συνθήματα τῆς ἐποχῆς. Κι ὅμως εἶναι ἀλήθεια,
πῶς ἴσως δὲν ὑπῆρξεν ἄλλη ἐποχὴ τόσο ἔξω ἀπὸ τὰ πρά-
γματα ὅσο ἡ δική μας. Φωνάζουν οἱ ἄνθρωποι γιὰ κείνα
πού δὲν ἐννοοῦν, σφάζονται γιὰ κείνα πού δὲν καταλαβαί-
νουν, πιστεύουν σὲ κείνα πού δὲν ἀξίζει καὶ ἀρνοῦνται τὰ
ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια. Ἐτσι θαρροῦν πῶς εἶναι πρακτικοὶ καὶ
προσγειωμένοι.

Ἐπίκεντρο πάντα μένει ὁ ἄνθρωπος, τὰ δικαιώματα τοῦ
ἀτόμου. Εἶναι χαρακτηριστικὸ πῶς μιλοῦν γιὰ τὸν ἄνθρω-
πο σὰν ἄτομο κι ὄχι σὰν πρόσωπο. Μὰ τὸ ἄτομο εἶν' ἐννοια
μόνο φυσικὴ καὶ βιολογικὴ—ἐννοια ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ
εἶναι τὸ πρόσωπο. Κ' ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου ἀκριβῶς εἶναι
ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ. Ἐτσι ξεχωρίζει καὶ κυριαρχεῖ μέσα
στὸν ὕλικό κόσμο. Ἐτσι δὲν εἶναι ἀριθμὸς στὸ κοπάδι κ'
ἐξάρτημα τῆς μηχανῆς. Ἐτσι ἔχει βούληση κ' εὐθύνη. Ἐ-
τσι εἶναι πρόσωπο καὶ μπορεί νὰ μιλή καὶ νὰ ἀγωνίζεται
καὶ νὰ θνήσκει γιὰ τὴν ἐλευθερία του καὶ γιὰ ὅλες τὶς ἀ-
ξίες πού συγκροτοῦν τὸ βίο του καὶ προάγουν τὴν ἠθικὴ
τελείωσή του.

Τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, πού δόθηκε στὸ Θεάνθρωπο, εἶναι
τὸ «ὑπὲρ πάν ὄνομα», κι ὁ ἄνθρωπος πού τιμήθηκε στὸ
πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ «ὑπὲρ πᾶσαν ἀξία».
Ὁ Θεὸς στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ εἶναι «κατὰ χάριν» θεός!

«ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ»

Ἄθῆνα 1963, «ΑΣΤΗΡ»

“ΕΓΓΥΣ ΚΥΡΙΟΣ ΠΑΣΙΝ...”

Κάποτε, ακόμη και ψυχές πολύ προχωρημένες στους δρόμους του Εύαγγελίου, έχουν την αίσθηση πως ο Κύριος τις αφήνει μόνες. Είναι μια αίσθηση πολύ οδυνηρή. Έπόμενο, αφού σε ποιά περισσότερο ό,τι ποθείς περισσότερο.

‘Ακοῦμε τὸν δίκαιο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης νὰ ρωτᾷ: «Ἐγγύς εἰσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ἐν ἀληθείᾳ» (Ψαλμ. ρμδ’ 18). ‘Αλλά τὸ ἴδιο εἶναι σιμὰ καὶ στὸν καθένα. “Ἄς θυμηθοῦμε ἐδῶ τὸν ὠραῖο ὕμνο τῆς θείας παρουσίας, πού ἐπλεξε ὁ Δαβὶδ (Ψαλμ. ρλγ’ 7-12).

“Ἐτσι, πάλι ὁ Δαβὶδ, ἀνοίγει τὴν καρδιά του καὶ λέει: «Πρὸς σέ, Κύριε, ἤρα τὴν ψυχὴν μου, ὁ Θεός μου. Ἐπί σοί πέποιθα» μὴ καταισχυθῆιν, μηδὲ καταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου. Καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυθῶσιν» (Ψαλμ. κδ’ 1-3). Καὶ πρὶν, ἀνομολογεῖ πως ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν αἰσθάνεται τὸν Θεὸ σιμὰ του, δὲν παύει νὰ πιστεύῃ στὴν παρουσία του: «Ἐὰν καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκοτίας θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ’ ἐμοῦ εἶ» (Ψαλμ. κβ’ 4).

‘Απ’ ὅλες τὶς ἀρετές, μονάχα ἡ πίστη καλεῖται ν’ ἀναπνέῃ καὶ νὰ λειτουργῇ χωρὶς ἀπὴ τῆς θείας συμπαράστασης. Ἡ μοναξιά τῆς πίστεως εἶναι ἓνα περιβάλλον ὅπου ἀνθεῖ

ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ ὁμορφιά τῆς θείας εἰκόνας, πού βρίσκεται στὴν ἀνθρώπινη ὑπόσταση.

Ὁ Ἰησοῦς, ἔχοντας ντυθῆ τὴν ἀνθρώπινη φύση, εἶναι καὶ ἐδῶ πρότυπὸ μας ζηλευτό. Σὰν ἀνθρώπος —πανάγιος— ἔνωσε τὴν ἀπουσία τοῦ οὐράνιου Πατέρα του. Κατὰ τὴν προσευχή του στὸ χωρίο Γεθσημανῆ. Καὶ πάνω στὸν Σταυρὸ, ἀναβοώντας τὸ «ἤλι, ἤλι, λιμὰ σαβαχθανί;» (πρβλ. Ματθ. κζ’ 46), ἀπήχημα τοῦ δαβιδικοῦ «Ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, πρόσχεσ μοι ἵνα τί ἐγκατέλιπές με; (Ψαλμ. κα’ 2).

Γιατί ἄραγε πειραζόμεστε μ’ αὐτὴ τὴ φαινομενικὴ ἀπουσία; Γὰ λόγους πού ἄλλους τοὺς ὑποθέτουμε καὶ ἄλλους ἀγνώστους, κρυμμένους μέσα στὴ θεία σοφία. Πάντως, ὅλα τὰ αἴτια αὐτῆς τῆς δοκιμασίας εἶναι ἀγαθὰ. Ἀποβλέπουν στὸ ψυχικὸ μας καλὸ.

Στὸ «Γεροντικόν», διαβάζουμε μερικά σχετικὰ λόγια Πατέρων τῆς ἀρχαίας Ἐρήμου. Τοῦ ἀββᾶ Εὐαγρίου: «Βγάλε ἀπὸ τὴ μέση τοὺς πειρασμούς καὶ δὲν θὰ ὑπάρχει κανεὶς πού νὰ σώζεται». Τοῦ ἀββᾶ Παμῶ: «Ἄν ἔχῃς καρδιά, μπερδεῖ νὰ σωθῆς» (δηλαδή: ἂν ὁ ἔσωτερικὸς σου κόσμος ἐχῇ σθένος ἱκανὸ νὰ ἐναντιωθῇ στὴν πειθῶ τῶν γύρω σου φαινομένων).

Ἄλλά, σὲ τελευταία ἀνάλυση, μιὰ ἀγία ψυχὴ χάνει ἐξ ὀλοκλήρου τὴ συνείδηση πως ὁ Κύριος εἶναι γύρω της: Ὅτὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πως γι’ αὐτὴ τὴν ψυχὴ «Θεὸς σιωπῆ κηρύττεται», προσαρμόζοντας ἐδῶ μιὰ φράση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ. Ἡ πίστη εἶναι ἓνα εἶδος ὑπερφυσικῆς γνώσης. Ξέρουμε, πάντα, πως ὁ Θεὸς ὑπάρχει καὶ πως εἶναι «ἐγγύς πᾶσιν».

ΣΑΝ ΤΟΝ ΚΥΚΝΟ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Συμβαίνει στὴ θρησκευτικὴν Ἀλήθεια καὶ εἶναι περιεργό. Κοινὸ τόπο ἔχοντάς τη, κατορθώνουν οἱ ἄνθρωποι νὰ διαφωνοῦν. Ὁμολογώντας τη, νὰ διαιροῦνται.

Πὼς ἐξηγεῖται αὐτό; Ἴσως καὶ μὲ ἄλλους τρόπους. Ἄλλά πάντως, εἶναι εἶναι ὁ ἀναμφισβήτητος ἰκανοποιητικὸς. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καθαρότητα τῆς καρδιάς ἢ καλὴ χρῆση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας, ἢ ὀρθὴ ἐρμηνεία της. Ἀπὸ τὴν ἠθικὴ σκοπιά, ἂπ’ ὅπου ἀτενίζουμε τὸ νόημά της. Ἄν αὐτὴ ἢ σκοπιά δὲν εἶναι ἢ πρέπουσα, ἀκολουθοῦν οἱ ἀδικες κρίσεις.

Σ’ αὐτὸ τὸ σφάλμα ἔπεσαν οἱ φίλοι τοῦ Ἰώβ. Καὶ ἔτσι, τὸν παρεξήγησαν οἰκτρά. Μαζί του, τὰ ἴδια πρεσβεοῦσαν, σωστὰ ὅλα. Καὶ τοὺς ἀποκρίνεται: «Ἰδοὺ ταῦτα ἐώρακέ μου ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἀκήκοέ μου τὸ οὖς’ καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν» (Ἰώβ ιγ’ 1-2). Γνωρίζω καὶ ἐγὼ ὅσα σεῖς γνωρίζετε. Τὰ προσυπογράφω ὀλοπρόθυμα. Εἶναι ἀλήθειες πού τις εἶδε τὸ μάτι μου καὶ τις ἄκουσε τὸ ἀφτί μου. Τις ἔχω ἐνστερνωθῆ.

Ὅτὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε μαζί του, πως ἂν τὰ δικά του λόγια ἔμειναν ἀθάνατα καὶ τὰ δικά τους τὰ σκίασε ἢ πλάνη, αὐτὸ ὀφείλεται στὸ πως εἰπώθηκαν τὰ πρῶτα καὶ στὸ πως τὰ ἄλλα. Αὐτὰ καθεαυτά, ἔχουν τὸ ἴδιο νόημα. Δὲν ἔχουν ὅμως καὶ τὸ ἴδιο προσωπικὸ πνεῦμα. Καὶ ἔτσι, διαφέρουν σὲ ἀξία. Ταιριαστὸς ἐδῶ ὁ πινδαρικός στίχος:

Τοῦτο ἀθάνατον φωνάεν ἔρπει,
εἶ τις εὖ εἶπη τι*.

* Ἰσθμ. Δ’ 40-1γ.

Ἄν μιλάς μὲ ἀδολὴ προαίρεση, μὲ ἀγάπη στὸν ἄνθρωπο, ὁ λόγος σου εἶναι ὄντως ἦχος θεῖος. Ἄν, ἀντίθετα, προφέρῃς λόγια τοῦ Θεοῦ μὲ ἀσπλαχνὴ καρδιά, τὰ λόγια αὐτὰ δὲν ἔχουν ζωὴ. Δὲν βρίσκουν ἀπήχηση. Εἶναι ἓνα ἄσχημο, ἐκτρωματικὸ κήρυγμα, θνησιγενὲς. Γιατί, μὲ ἐργαλεῖο τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, διαστρέφεις τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι ἡ περίπτωση τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν κατακρινόντων. Τῆς ὑπαγωγῆς τῆς ἀλήθειας στὸν ζυγὸ τοῦ ψεύδους. Τοῦ προσωπειοῦ τῆς ἀγάπης στὴν ὄψη τῆς ἀδικίας.

Ἄλλά ὁ Ἰώβ εἰδοποιεῖ τοὺς φίλους του: «Ὁ μὴν δὲ ἀλλ’ ἐγὼ πρὸς Κύριον λαλήσω...» (Ἰώβ ιγ’ 3).

Ὁ ἀπ’ εὐθείας μὲ τὸν Θεὸ διάλογος, χωρὶς ν’ ἀπειθυνοῦμε καθόλου στοὺς ἀνθρώπους, εἶναι καμμιά φορὰ ἀνάγκη. Δὲν κατανοοῦν τὸ πρόβλημά σου οἱ ἄλλοι.

Τότε, στὸν Θεὸ μονάχα μπερδεῖς νὰ μιλήσης. Σὲ γνωρίζει ὅσο οὔτε ὁ ἴδιος Ξέρεις τὸν ἑαυτὸ σου. Καί, συνάμα, εἶναι ἀκροατῆς ὅλος ἔλεος.

Γι’ αὐτό, ἢ κατ’ ἴδιαν προσευχὴ ἔχει ἐπίσης ἀξία μεγάλη, πλὰί στὴν κοινὴ προσευχὴ, τὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ τις παραμελοῦμε καὶ τις δυό. Καί, ὅπως μπαίνουμε στὸν ναό, γιὰ νὰ προσευχηθοῦμε μὲ τοὺς ἀδελφούς μας, τὴν Ἐκκλησία, ἔτσι ἂς εἰσρχώμαστε καὶ στὸ «ταμιεῖον» (Ματθ. στ’ 6) τῆς μοναχικῆς, κρυπτῆς προσευχῆς, ὅπου μόνοι μὲ τὸν Κύριον μιλάμε. Δὲν μιλάμε τότε στὸ κενό. Τὸν ἔχουμε ἐνώπιόν μας εὐήκοο, συγκαταβατικὸ, γεμάτον κατανόηση σὲ ὅ,τι μᾶς ἐλέγχει τὴ συνείδηση, σὲ ὅ,τι μᾶς εἶναι προβληματικὸ.

Ἄ, πως ἀρέσει στὴν ψυχὴ νὰ μὲν σ’ αὐτὴ τὴν ἐπικοινωνία! Ὅπως καὶ στὸν κύκνο νὰ μὲνι στὸ νερό.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΕΛΥΤΗΣ

Ο ΒΙΒΛΙΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Του κ. Δημ. Φερούση

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ του Έλληνα ποιητή Όδυσσέα Έλύτη με το Νόμπελ, πέρα από τη ζωή του και τις προσωπικές εκτιμήσεις μερικών, αποτελεί καταξίωση του πνευματικού ανθρώπου. Του ανθρώπου που έχει εθύνη, συνείδηση και Θεό μέσα του.

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ όμως είναι καταξίωση και της εκκλησιαστικής ποίησης. Έπιθεδαίωση του αιώνου λόγου, που τόσο συχνά και τόσο μαστορικά χρησιμοποιεί στα έργα του ο Αιγαιοπελαγίτης τραγουδιστής.

Ο ΗΛΙΟΣ, ο ουρανός, ή θάλασσα, ή ελευθερία, οι λεπτές πτυχές της ανθρωπίνης παρουσίας μέσα στη φύση και στην πνευματική σιωπή, είναι ο χώρος, ή εμπνευση και ο στόχος δημιουργίας του ποιητή. Και σ' αυτούς τους δλοκάθαρους κι δλόφωτους χώρους, χρησιμοποιεί συχνά γλώσσα βιβλική! Γλώσσα και εικόνες παραδοσιακές που επιθεδαίωνουν την ταυτότητα της φυλής μας. Σχήματα που ώθουν τη σκέψη και την επιθυμία, πέρα από τη μαγεία και την ελευθερία, προς το υπερβατικό, το αιώνιο, το άφθορο.

Η ΠΟΙΗΣΗ του Έλύτη έχει μιὰ διαφάνεια. Ένα κάποιο κλίμα από τους ψαλμούς και τὰ ἱερά, εκκλησιαστικά βιβλία. «Βρίσκομε τὸ κεφάλι μας στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ». Ὁ ἴδιος ἐξάλλου σὲ τηλεοπτικὴ του συνέντευξη στὴν ΕΡΤ, στὶς 10 Νοεμβρίου, διακήρυξε ἐπίσημα, πὼς ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ θεία λειτουργία, τὸ Βυζάντιο, ὁ Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ ὅλα τὰ ἱερά κείμενα πὸ μὲ προσοχὴ διάβασε ἔπαιξαν καὶ παίζουν μεγάλο ρόλο στὴν ποίησή του.

ΑΝΑΜΕΣΑ στὰ κορυφαία μεταφυσικὰ μηνύματα τοῦ Ὁδυσσέα Έλύτη πὸ δικαιώνουν μιὰ βαθύτερη πίστη, πέρα ἀπὸ σχήματα, εἶναι καὶ τοῦτος ὁ στίχος του:

«Σὲ χώρα μακρινὴ καὶ ἀναμάρτητη τώρα πορεύουμε
Τώρα μ' ἀκολουθοῦν ἀνάλαφρα πλάσματα...

Καὶ τὰ δέντρα βαδίζουν πλάι μου ἐναντίον τοῦ ἀνέμου...»

...Χτυπᾶ ἡ καμπάνα τοῦ μεσημεριοῦ.
"Ἄξιόν ἐστι τὸ τίμημα».

★

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ καὶ ἡ Ὁρθοδοξία, ἔτσι ὅπως αὐτὰ ἀναδύονται μέσα ἀπὸ τὸ γαλάζιο κύμα τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν ἱστορία, εἶναι ἡ βαθύτερη πίστη καὶ ἡ πνοὴ στὴν ποίηση τοῦ Έλύτη. Γιὰ τοῦτο καὶ κρυφὰ ἢ φανερὰ σὲ κάθε ποίημά του διαφαίνεται ἡ σταθερὴ ὁμολογία του στὶς ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς ἀξίες πὸ κρύβουν αὐτὲς οἱ δύο, τόσο ἄρρηκτα δεμένες μεταξύ τους, ἔννοιες. Ὅπου Ἑλλάδα, ἐκεῖ καὶ Ὁρθοδοξία. Βαθεῖα πίστη καὶ μυστήριο ὁμορφιάς, πνευματικῆς διάρκειας, πλατείας ποιητικῆς σύνθεσης.

Ο ΕΛΥΤΗΣ δὲν εἶναι βέβαια μὲ τὴν εκκλησιαστικὴ ἔννοια θρησκευτικὸς ἢ κλύτερος χριστιανὸς ποιητής! Οἱ στίχοι του ὅμως καὶ οἱ σχέσεις τῶν καταβολῶν του μὲ τὴν πίστη εἶναι σαφέστατα βιβλική. Οἱ ρίζες του εἶναι ποτισμένες μὲ τὸ «ζῶν ὕδωρ» τοῦ πνευματικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ χαρακτῆρα τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀνάμεσα στοὺς στίχους καὶ στὰ ποιήματα πὸ ὁ Έλύτης ἐκφράζει ὅλη αὐτὴ τὴν δικαίωση τῆς βιβλικῆς του θητείας εἶναι καὶ τὸ ποίημα στὴν «Παναγιὰ τῶν κοιμητηριῶν»:

«Τὰ κυπαρίσσια τὰ κελλιὰ
σοῦ τὰ ἴκανα παραγγελιά.

Τὶς πόρτες τὶς ἀμπάρες σου
καὶ τὶς ὀχτὼ καμάρες σου.

Στὸ μέρος τὸ πιὸ δροσερὸ
ἔστησα τὸ καμπαναριό.

Καὶ κύματα καὶ κύματα
γύρω σου τ' ἄσπρα μηνύματα.

Ἔλα Κυρὰ καὶ Παναγιὰ
μὲ τ' ἀναμένα σου κεριὰ.

Δῶσε τὸ φῶς τὸ δυνατό
στὸν Ἥλιο καὶ στὸν θάνατο».

ΒΕΝΙΑΜΙΝ Ο ΛΕΣΒΙΟΣ

Ο ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΦΙΛΙΚΟΣ

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Ἐκείνη τὴ νυχτιὰ στὶς 5 Ἰουλίου τοῦ 1770 ὁ οὐρανὸς πάνω ἀπ' τὴ Λέσβο ἄστραψε σὰν νάπιασε φωτιὰ τὸ στερέωμα. Φλόγες, πολλές φλόγες ξεπετάγονταν ἀπ' τὴ μεριά τῆς Χίου καὶ γέμιζαν μὲ ἄγριο φῶς τὸ Ἀνατολικὸ Αἰγαῖο. Οἱ σκλάβοι νησιῶτες τρομαγμένοι παρακολοθοῦσαν τὸ θέαμα, θαρρεῖς καὶ περιμέναν τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου. Ἀργότερα θὰ μάθαιναν, πὼς τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο πυροτέχνημα ἦταν ἡ πυρπόληση τῆς τουρκικῆς ἀρμάδας ἀπ' τὸν Ἀλέξιο Ὁρλώφ, πού τὴν συνάντησε κουρνιαγμένη στὸ Τσεσμέ καὶ τὴν ἔκανε στάχτη. Ἦταν τὸ πρῶτο ἐλπιδοφόρο μήνυμα γιὰ τοὺς χριστιανοὺς ραγιαδες, πού συνδέονταν μὲ τὸ τέλος τῆς ναυτικῆς κυριαρχίας τοῦ τύραννου.

Ὅταν γίνηκε τὸ γεγονός αὐτὸ ὁ Βενιαμὶν ἦταν ὀκτῶ χρονῶν. Παιδάκι μικρὸ, δηλαδή, πού τότε ἄρχιζε νὰ καταλαβαίνει τὸν κόσμο. Καὶ εἶναι καθοριστικὸ γιὰ τὴν πορεία του, πὼς ἀπ' τὶς πρώτες παραστάσεις του ἦταν τὰ σημαδιακὰ γεγονότα, πού προμηνούσαν τὴ μέρα τοῦ Ξεσηκωμοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια ἀπὸ μικρὸ τὸν κατὰλυζαν μνήμες πολλές, ἡρωϊκῆς σηματοδότες καὶ ὁδηγοὶ στὴν κατοπινὴ ἐθνικὴ του πορεία.

Γεννημένος στὰ 1762 στὸ Πλωμάρι τῆς Μυτιλήνης, διδάχθηκε τὰ πρῶτα γράμματα στὸ σχολεῖο τῆς πατρίδας του. Ἐκεῖ ὁ νεαρὸς Γεωργαντῆς ἢ Καρῆς θὰ διαπρέψει σὲ ἔξυπνάδα καὶ ἐπιμέλεια.

Νωρὶς φεύγει γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου στὴ Μονὴ Παντοκράτορος γίνεται μοναχὸς καὶ ὀνομάζεται Βενιαμίν. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸν βρίσκουμε στὶς Κυδωνίες, ὅπου κάνει τὸ νεωκόρο στὸ ἀγιορεῖτικο μετόχι τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Παράλληλα φοιτᾷ στὴ Σχολὴ τοῦ Οἰκονόμου Ἰωάννη Δημητρακέλλη, πού ἦταν καὶ ὁ ἰδρυτῆς τῆς πόλεως.

Ἐπιμελής μαθητῆς δὲν ἄργησε νὰ διαπρέψει καὶ νὰ κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Οἰκονόμου, πού τὸν ἔχει πιά κάτω ἀπ' τὴν προστασία του.

Μὲ εἰσήγηση τοῦ Οἰκονόμου οἱ Κυδωνίες χρηματοδοτοῦν τὶς σπουδὲς τοῦ προικισμένου νέου. Ἔτσι ἀφοῦ σπουδάσει στὰ φημισμένα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτικὰ κέντρα, ὅπως ἡ Πάτμος καὶ ἡ Χίος, ξεκινᾷ γιὰ τὴν Εὐρώπη.

Ἦταν τὸ 1790. Ὁ Βενιαμίν φθάνει στὴν Πίζα καὶ γράφεται στὸ Πανεπιστήμιο. Σπουδάζει φιλοσοφία καὶ φυσικομαθηματικά. Ἀπ' ἐκεῖ, ἀφοῦ πάρει τὸ πτυχίον του, γράφεται στὴν περίφημη Παρισινὴ Ecole Normale Supérieure, ὅπου εἰδικεύεται στὴ Φυσικὴ καὶ τὴν Ἀστρονομία. Εἶναι ἡ ἐποχὴ, πού ἀρχίζει ἡ πρώτη διάκριση τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων καὶ ἀναπτύσσεται ἰδιαίτερη ἔρευνα γιὰ τὸν καθένα τους. Ἔτσι ὁ φιλόπονος νεαρὸς Ἕλληνας θὰ διακριθεῖ σὰν Ἀ-

στρονόμος καὶ θὰ ἀποκτήσει μεγάλη φήμη στὴ Γαλλία. Δὲν ἠσυχάζει ὅμως. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ἔχει ἐγκατασταθεῖ στὸ Ἀστεροσκοπεῖο τοῦ Γκρήνουιτς τὸ μεγάλο τηλεσκόπιο τοῦ Herschel καὶ πηγαίνει νὰ τὸ ἐπισκεφθεῖ.

Γύρω στὰ 1797 ἐπιστρέφει στὴν Ἑλλάδα. Ἔχει πεθάνει ὁ εὐεργέτης του καὶ ἡ Σχολὴ βρίσκεται σὲ μαρασμό. Γι' αὐτὸ ὁ Βενιαμίν ἐγκαταλείπει μιὰ λαμπρὴ πανεπιστημιακὴ σταδιοδρομία, πού τότε μόλις ἄρχιζε, καὶ ρίχνεται μὲ ζῆλο στὴν ἀναδιοργάνωση τῆς Σχολῆς στὶς Κυδωνίες. Τὴ στεγάζει σὲ νέο κτίριο. Τὴν ἐξοπλίζει μὲ σύγχρονη βιβλιοθήκη καὶ ἐργαστήρια καὶ τέλος μὲ τὴν προσθήκη νέου τμήματος ἀνωτέρων σπουδῶν τὴν μετατρέπει σὲ πανεπιστημιακὴ.

Λίγος καιρὸς πέρασε καὶ τὸ νέο παιδευτικὸ ἐργαστήρι ἀρχισε νὰ τραβᾷ διψασμένους νέους ἀπὸ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ μέρη. Γίνεται φυτώριο νέων δασκάλων ἀλλὰ καὶ πολλῶν νέων ἐπιστημόνων. Γιατὶ δὲν εἶναι λίγοι αὐτοί, πού, ἐμπνεόμενοι ἀπ' τὸ σοφὸ δάσκαλο, τρέχουν γιὰ περισσότερα φῶτα στὰ ξένα πανεπιστήμια. Ἔτσι ὁ Βενιαμίν εἶναι ἡ πηγὴ γιὰ τὴν πνευματικὴ ἀναβίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὅλ' αὐτὰ κράτησαν μέχρι τὸ 1812. Δυστυχῶς ἄνθρωποι μικρόμυαλοι, ἐγωῖστές, φθονεροὶ συμμάχησαν στὸ κακόβουλο ἔργο τους. Ἔτσι μετὰ ἀπὸ δραματικές, πολλές φορές, συγκρούσεις καὶ δόλιες συκοφαντίες παραιτεῖται ἀπ' τὴ Σχολή, ἀπογοητευμένος ἀπ' τὴν κακότητα τοῦ κόσμου.

Ἀπὸ τότε καὶ μετὰ δυὸ ἀποτυχημένες ἀπόπειρες νὰ ξαναδιδάξει, μιὰ στὴ Λέσβο καὶ ἄλλη στὸ Βουκουρέστι, νέο στάδιο κερδίζει τὸν Βενιαμίν. Ὁ σοφὸς ἐπιστήμονας ἐγκαταλείπει τὶς ἔρευες καὶ τὴν ἡρεμὴ ζωὴ τοῦ σπουδαστηρίου καὶ ρίχνεται στὸν ἐθνικὸ ἀγώνα, πού ἀρχίζει νὰ θαμποφέγγει. Γίνεται ἀπόστολος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας.

Σὰν κηρύχθηκε ἡ Ἐπανάσταση, ἀπ' τοὺς πρώτους βρέθηκε ἐκεῖ πού ἡ χρεια τὸ ἀπαιτοῦσε. Πότε στὰ Ψαρά, πότε στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου σὰν Ἀρμοστής, πότε στὶς Ἐθνοσυνελεύσεις, βάζει τὸ λιθαράκι του γιὰ τὸ χτίσιμο τῆς Πατρίδας. Μόνο, πού δὲν πρόλαβε νὰ τὴν ἀπολαύσει ἐλεύθερη. Μιὰ ἐπίδημία τὸν χώρισε ἀπ' τὴ γῆϊνη ζωὴ. Πέθανε στὸ Ναύπλιο τὸν Αὐγούστο τοῦ 1824.

Ἐπιστήμονας μὲ ἄρτια μόρφωση, δάσκαλος θαυραλέος καὶ ἐνθουσιώδης, δὲν ἔπαυε νὰ διακηρύττει, πὼς τὸ ἠλιοκεντρικὸ σύστημα δὲν εἶναι ἀντίθετο ἀπ' τὴν Ἁγία Γραφή. Μάταια, ὅμως. Ἡ κακότητα τοῦ κόσμου παρέσυρε πολλούς. Τὸν ἀγκάλιασε, ὅμως, ἡ Πατρίδα, πού τὴν ὑπηρετήσε ἴσαμε τὴν τελευταία του πνοή.

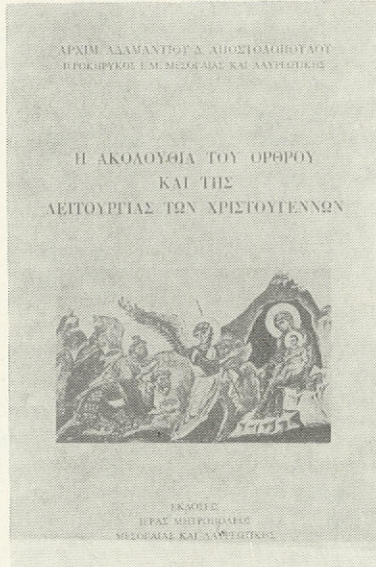
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου
«ΧΡΙΣΤΟΣ ΝΑΙ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΟΧΙ»;

Παράλληλα με τὰ θεολογικά, ἀπολογητικά καὶ ἐποικοδομητικά βιβλία πού ἐρχονται στὸ φῶς τῆς δημοσιότητας γραμμένα ἀπὸ ἄξιους συγγραφείς καὶ γνωστούς ἐκδοτικούς οἴκους, εἶναι ἀναγκαῖα στίς μέρες μας καὶ τὰ μαχητικά φυλλάδια.

Αὐτὴ τῆ μεγάλη ἀνάγκη καλύπτουν τὰ φυλλάδια τῆς σειρᾶς «Θέσεις καὶ ἀντιθέσεις», πού οἱ ἐκδόσεις «Χρυσόπηγὴ» κυκλοφοροῦν κατὰ χιλιάδες στὸ λαὸ καὶ κυρίως στοὺς νέους. Εἶναι τὰ καθημερινὰ ὄπλα, οἱ βολίδες πού χρησιμοποιοῦνται στὴ μεγάλη μάχη γιὰ νὰ λάμψη ἡ ἀλήθεια. Γιὰ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ Ἐκκλησία ἐναντίον τῶν σκοταδιστῶν καὶ τῶν πολεμιῶν τῆς.

Ἄρχιμ. Ἄδαμαντίου Δ. Ἀποστολοπούλου, Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ, Ἀθῆναι 1980, σελ. 92.

Μὲ τὴν ἀγαθὴ ἐπιδίωξη καὶ πεποίθηση ὅτι ἀποτελοῦν ψυχοφελῆ καὶ ἀπαραίτητα βοηθήματα γιὰ τὴν ἐμβάθυνση στὰ ὑψηλά νοήματα καὶ διδάγματα τῆς καθόλου λειτουργικῆς παραδόσεως τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ἡ Ἱ. Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ἐξέδωσε πρόσφατα καὶ δεύτερο βιβλίο τοῦ ἱεροκήρυκά τῆς, ἀρχιμ. κ. Ἀδ. Ἀποστολοπούλου, στὴ σειρὰ «Οἱ λειτουργικοὶ θησαυροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας». Τὸ πρῶτο εἶχε τὸν τίτλο «Ἀπὸ τὰς Ἀκολουθίας τῆς Μεγάλῃς Ἑβδομάδος» καὶ ἐγίνε εὐμενῶς δεκτὸ ἀπ' τὸ φιλικόλουθο ἀναγνωστικὸ κοινό.

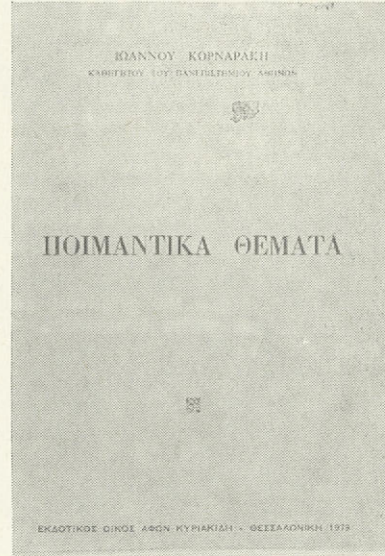
Τὸ νέο ἔργο ἀναφέρεται στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ τῆς Λειτουργίας τῶν Χριστουγέννων. Μὲ τρόπο ἀπλὸ ἐμβαθύνει στὴ «μητρόπολι τῶν εορτῶν», τὰ Χριστούγεννα, μὲ τὴ θοήθεια τοῦ ὑμνολογικοῦ πλοῦτου τῆς Ἡμέρας. Μέσα ἀπ' τοὺς ἀναλυόμενους ὕμνους προβάλλουν ζωντανὰ τὰ κοσμοσωτήρια γεγονότα τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Τὸ θεῖο Βρέφος, ἡ Παναγία Παρθένο, οἱ ποιμένες, οἱ ἐπουράνιες δυνάμεις, ὁ

Ἄστέρας, οἱ Μάγοι... εἶναι συγκλονιστικὰ θέματα πού θὰ ἐμπνέουν πάντοτε τὸ χριστιανικὸ κόσμο σὲ ἔργα ὑψηλῆς πνοῆς, ὅπως ἀναφέρει στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου ὁ Σεβ. Μεσογαίας κ. Ἀγαθόνικος. Ε. Π. Λ.

Ἰωάννου Κορναράκη, Καθηγ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, ἐκδ. οἴκος Ἀφῶν Κυριακίδῃ, Θεσ)νίκη 1979, σελ. 168.

Πρόκειται γιὰ ἄρθρα δημοσιευμένα στὸ περ. «Ἐφημέριος» κατὰ τὴν περίοδο ἀπὸ τὸ 1973 ἕως τὸ 1979.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ ἀναλυτικὴ ἐξέταση τοῦ θέματος «ὁ ἀνθρωποκεντρικὸς χαρακτήρ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου», σὲ πέντε ἐνότητες ἀναπτύσσονται θέματα ποιμαντικῆς συνειδήσεως (14), ποιμαντικῆς ἀρετῆς (25), ποιμαντικῆς μεθοδολογίας (21), ποιμαντικοῦ διαλόγου (9), ποιμαντικῆς καρποφορίας (8), καὶ ἐπιλογικὰ τὰ θέματα «ἡ ἀγορὰ προσωπικότητος» καὶ «μέγα ὄραμα».

Ὁ κάθε κληρικός μπορεῖ νὰ βρεῖ στὸ ἔργο ἓνα ὠφέλιμο βοήθημα γιὰ τὸν καταρτισμὸ του. Γιατί ἡ ἔνταση καὶ ἡ πολλαπλότητα τῶν προβλημάτων πού ἔχει ν' ἀντιμετωπίσει σήμερα ὁ ποιμένας, χρειάζεται καὶ εἰδικές ποιμαντικὲς γνώσεις, πού μὲ τέχνη καὶ «ἐπιστήμη» προσφέρει τὸ ἔργο. Ε. Π. Λ.

Καὶ τὸ φυλλάδιο αὐτὸ «Χριστὸς ναί, Ἐκκλησία ὄχι;» εἶναι μιὰ τέτοια προσφορὰ τοῦ πολυγραφοτάτου Σεβ. Δημητριάδος. Μὲ ρεαλισμὸ καὶ εἰλικρίνεια δέχεται σφάλματα τακτικῆς καὶ προσώπων καὶ τοποθετεῖ ὑπεύθυνα τίς θέσεις καὶ τίς ιδέες του πάνω στὸ ζήτημα «Χριστὸς καὶ Ἐκκλησία». Τὸ φυλλάδιο θὰ πρέπει νὰ διαβασθῇ ἀπ' ὅλους γιατί ὄχι μόνο ἀναιρεῖ ἀνεύθυνες ἀπόψεις, ἀλλὰ καὶ οἰκοδομεῖ σωστά, πάνω στὸ σύγχρονο αὐτὸ πρόβλημα. Φς.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

374. Εἰς τὸ βάπτισμα ὅταν πρό-
κειται περὶ θήλεος εἰς τὰ εἰ-
ρηνικά καὶ εἰς τὰς εὐχὰς με-
τατρέπονται αἱ ἀνάλογοι λέξεις
ἀπὸ ἀρσενικοῦ εἰς θηλυκόν; (Ἐ-
ρώτησις Αἰδεσιμ. Π. Χ. Παπαδοπούλου).

Εἶναι πολὺ λογικὸν νὰ γίνεται ἡ μετατροπὴ αὐτῆ
τῶν γενῶν, ὅπως γίνεται καὶ στὶς ἄλλες εὐχὰς καὶ
ἀκολουθίας. Τὰ ἔντυπα Εὐχολόγια ἔχουν ὅλες τὶς ἀ-
κολουθίας καὶ τὶς εὐχὰς διατυπωμένους σὲ γένος ἀρσε-
νικό. Εἰδικὰ ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος στὰ
παλαιὰ χειρόγραφα εἶναι διατυπωμένη σὲ πληθυντικὸ
ἀριθμὸν, γιὰ τὴν προϋποθέτουν τὴν ὁμαδικὴν τέλεσίν του.
Τροπὴ ὅμως ἀρσενικοῦ σὲ θηλυκόν, ἀπὸ ὅσα τουλάχισ-
στον γνωρίζω, δὲν ἀπαντᾷ στὰ χειρόγραφα. Αὐτὸ προ-
φανῶς γίνονται ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς κατὰ τὴν τελε-
σιουργία τοῦ μυστηρίου.

Ἡ δυσκολία ὅμως εἶναι πῶς θὰ γίνεται ἡ μετα-
τροπὴ αὐτῆ τοῦ γένους ἀπὸ ὀλιγογραμμίτους ἱερεῖς.
Εἰδικὰ γιὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ βαπτίσματος δὲν εἶναι
καὶ πάρα πολὺ δύσκολο, ἀρκεῖ νὰ γίνῃ μία σχετικὴ
προσεκτικὴ προπαρασκευὴ καὶ προμελέτῃ τῆς ἀκο-
λουθίας. Ἀπὸ τὴν πρώτην εὐχὴν («εἰς τὸ ποιῆσαι κα-
τηχούμενον») μέχρι τὴν δευτέρα εὐχὴν τῆς τριχοκου-
ρίας μέτρησα περὶ τὶς ἐνεργήτα περιπτώσεις πού χρει-
άζονται ἀλλαγὴν γένους, ποσοστὸ δηλαδὴ ἀρκετὰ ση-
μαντικόν, πού προϋποθέτει ἀρκετὴν προσοχὴν καὶ ἀρκε-
τὰς γραμματικὰς γνώσεις.

Εὐτυχῶς ἓνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὶς λέξεις αὐτὰς
εἶναι εὐκόλως μετατρέψιμοι: περὶ τὶς πενήντα φορὰς
ἀπαντᾷ ἡ ἀντωνυμία «αὐτοῦ», «αὐτῆ», «αὐτόν», πού
ἀντιστοιχοῦν στὰ θηλυκὰ «αὐτῆς», «αὐτῆ», «αὐτήν».
Στὸν Α' ἀφορισμὸν δύο «αὐτῆ» θὰ μείνουν ὅπως ἔ-
χουν, γιὰ τὴν ἑξαρτῶνται ἀπὸ τὸ οὐδέτερον «τοῦ πλάσμα-
τος» («ἔξελεθε καὶ ὑπαναχώρησον ἀπὸ τοῦ πλάσματος
τούτου καὶ μὴ ὑποστρέψῃς μηδὲ ὑποκρυθῆς ἐν αὐτῷ,
μηδὲ συναντήσῃς αὐτῷ»). Περὶ τὶς δέκα φορὰς ἀπαν-
τᾷ «ὁ δούλος», «τοῦ δούλου», «τῷ δούλῳ», «τὸν δού-
λον», πού ἀμέσως γίνονται ἀντιστοίχως «ἡ δούλη»,
«τῆς δούλης», «τῆ δούλη», «τὴν δούλην». Κατὰ τὸν
ἴδιον τρόπο «τὸν νεοφώτιστον» θὰ γίνῃ «τὴν νεοφώτι-
στον», «τὴν ἑαυτοῦ» - «τὴν ἑαυτῆς» καὶ «ἀγωνιστὴν»
- «ἀγωνίστριαν». Τὸ «νεολέκτου στρατιώτου» τοῦ Α'
ἀφορισμοῦ πρέπει νὰ μετατραπῇ σὲ «νεολέκτου στρα-
τιώτιδος» (ἀπὸ τὸ «στρατιώτις»).

Κάπως δυσκολωτέρα εἶναι ἡ περίπτωσις εἴκοσι
περίπου μετοχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς ἐπαναλαμ-
βάνονται δύο φορὰς ἢ καθε μίαν. Κατωτέρω τὶς παρα-
θέτομε μετὰ τὴν σειρὰ πού θρίσκονται στὸ καίμενον καὶ
ἐντὸς παρενθέσεως θέτομε τὸν θηλυκὸν τους τύπο:

«τὸν καταξιοθέντα» («τὴν καταξιοθεῖσαν»)
«προσκυνῶν» («προσκυνοῦσα»)
«δοξάζων» («δοξάζουσα»)
«τοῦ σφραγισθέντος» («τῆς σφραγισθείσης»)
«τοῦ... εὐτρεπιζομένου» («τῆς.. εὐτρεπιζομένης»)
«τυγχάνων» («τυγχάνουσα»)
«πολιτευσάμενος» («πολιτευσασμένη»)
«φυλάξας» («φυλάξασα»)
«διατηρήσας» («διατηρήσασα»)
«τὸν ἐν αὐτῷ βαπτιζόμενον» («τὴν ἐν αὐτῷ βα-
πτιζομένην»)
«τοῦ νῦν προσερχομένου» («τῆς νῦν προσερχομέ-
νης»)
«τῷ μέλλοντι» («τῇ μελλούσῃ»)
«προκόπτοντος» («προκοπούσῃς»)
«τῷ βαπτιζομένῳ» («τῇ βαπτιζομένη»)
«γεγόμενος» («γεγομένη»)
«αὐξήσας» («αὐξήσασα»)
«εὐαρεστῶν» («εὐαρεστοῦσα»)
«ὁ ἐνδυσάμενος» («ἡ ἐνδυσασμένη»)
«ὄν» («ἦν»)
«τὸν προσελθόντα» («τὴν προσελθοῦσαν»)
«προκόπτων» («προκοπούσα»)

Ἡ ἀνωτέρω λεπτομερὴς ἀναφορὰ στὴν τροπὴ τῶν
γενῶν στὴν ἀκολουθία τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἔγινε
ἀφ' ἑνὸς μὲν γιὰ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα βοήθημα γιὰ ὅ-
σους τὸ ἔχουν ἀνάγκη, ἀφ' ἑτέρου δὲ γιὰ νὰ δειχθῇ
καὶ σ' ἐκείνους πού δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ αὐτό, ὅτι
δὲν εἶναι τόσο ἀπλό πρᾶγμα ὅσο ἐκ πρώτης ὄψεως
φαίνεται. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ὀρθὸ νὰ γίνεται ἐκ τοῦ
προχείρου τὴν ὥρα τῆς βαπτίσεως, ἀλλὰ χρειάζεται
μὴ μικρὴ ἀλλὰ ὑπεύθυνη καὶ σοβαρὴ προεργασία.

Ἄ λ λ η λ ο γ ρ α φ ἰ α.

Αἰδεσιμ. Θ. Λ α μ ν ᾱ τ ο ν, Ε. Ι. Ο. καὶ
Κ. Δ. Κ.

Μὲ τὸ θέμα αὐτὸ πού ἐρωτᾶτε ἔχομε ἀσχοληθῆ
στὴν ἀπάντησιν στὴν ὑπ' ἀριθμ. 252 ἐρώτησιν. Ἐφ'
ὅσον ὁ ἱερεὺς πρόκειται νὰ τελέσῃ τὴν ἀκολουθία τῆς
ἀναστάσεως καὶ τὸν ὄρθρον τοῦ Πάσχα φέρων ὀλο-
κληρῆ τὴν ἱερατικὴν του στολήν, εἶναι προφανές ὅτι
«παίρνει καιρὸν» καὶ ἐνδύεται κατὰ τὸν κανόνα τοῦ
μεσονυκτικοῦ τοῦ Πάσχα, δηλαδὴ κατὰ τὴν ψαλμο-
δίαν τοῦ Κανόνος «Κύματι θαλάσσης...». Γιὰ τὸν ἴδιον
λόγον καὶ κατὰ τὴν διακαινήσιμο ἐβδομάδα θὰ «πάρῃ
καιρὸν» πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου,
τότε πού ἀντὶ μεσονυκτικοῦ διαδίδεται ἡ σειρὰ τῶν
ἀναστασίμων τροπαρίων τρεῖς φορὰς. Γιὰ τὸ τί ἀκρι-

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΑΝ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Συνέχεια από σελ. 20

ιδιαίτερη χάρη να είναι παιδί του Χριστού, του Παντοδύναμου Πατέρα το παιδί το υιοθετημένο!

Βέβαια και από την πείρα τη μικρή που διαθέτουμε κι απ' αυτά που λέγε και οι σοφοί κι απ' αυτά που και τα Πατερικά διδάσκουνε, αυτόν τον εαυτό μας θα τον μάθουμε, θα τον εξευνήσωμε, θα τον διαβάσωμε καλά και θα τον μελετήσωμε μόνοι. Δεν ξέρω μόνο μέχρι που μπορεί κανείς μόνος του τον εαυτό του να τον εξερευνήσει και να τον μάθη καλά.

Σάν ὀρθόδοξοι Χριστιανοί δεχόμεθα και διδάσκουμε πώς δεν μπορούμε μόνοι μας μετά την πτώση μας να κάμουμε σωστά τέτοια την ανατομία και τη μελέτη. Διότι και την ὁρατότητα σὰ μάτια χάσαμε και την καθαρότητα και την ταπεινοφροσύνη με την ἁμαρτία. Χωρίς ὁρατότητα δυνατή, χωρίς καθαρὴ σκέψη και χωρίς φρόνημα ταπεινὸ τίποτα σωστὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνη. Κι ἀκόμα πιστεύουμε πὼς ἀκριβῶς και γι' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία μας κατέδωκε στὴ γῆ ὁ Χριστός. Γιὰ νὰ θεραπεύσει ὅποιον σ' Αὐτὸν καταφεύγει τὰ ἀσθενῆ του σημεία, ν' ἀναπληρώνη τὰ ἐλλείποντα κι ἔτσι νὰ μπορέσει πρῶτα νὰ γνωρίσει τὸν κακὸ εαυτό του και μετὰ νὰ τὸν ἀπαρνηθῆ!

Νά, λοιπόν, πὸς σὰς εἶπα πὼς πρέπει νὰ ξεκινήσωμε. Πρῶτα θὰ πᾶμε κοντὰ στὸ Χριστό. Στὸ Χριστό και στὴ θέση πὸς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐγκαταλείψωμε και πὸς δὲν μπορούμε χωρὶς αὐτὴ, ὄχι μόνο τοῦ Κληρικοῦ, ἀλλὰ και τοῦ Χριστιανοῦ τὴν ιδιότητα νὰ δικαιολογήσωμε. Στὸ Χριστό κοντά, πὸς γεννήθηκε μὴ νύχτα μ' ἓνα θαῦμα και στὸ Χριστό, τὸ Μεγάλο Διδάσκαλο μετὰ. Νὰ γίνωμε δηλαδὴ μαθηταὶ Του πιστοί. Καὶ στὴ συνέχεια θὰ Τὸν ἀκολουθήσωμε μέχρι τὸ Σταυρό. Κι ἐκεῖ θὰ μάθωμε πόσο πολύτιμο πρᾶγμα εἶναι ἡ ψυχὴ. Ἀφοῦ γι' αὐτὴ ὁ Θεὸς μας θυσιάστηκε. Ἐκεῖ θὰ δοῦμε και πόσο φοβερὸ τραῦμα μᾶς ἔκανε στὴ σκέψη και στὴ θέληση και στὴν καρδιά αὐτὸ τὸ κακὸ, πὸς παίρνει κι ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴ Χάρη, τὴ δύναμη και τὴ θέληση και πὸς μᾶς κάνει κουρέλια και μᾶς λερώνει! Αὐτὸ πὸς τὸ λέμε ἁμαρτία. Πὸς χρειάστηκε γι' αὐτὸ νὰ χύσει τὸ αἷμα Του πάνω στὸ Σταυρό, Ἐκεῖνος, γιὰ νὰ μᾶς καθάρσει ἀπ' αὐτὴ, νὰ μᾶς θεραπεύσει και νὰ μᾶς ἐλευθερώσει.

Ἐκεῖ λοιπόν πρέπει νὰ πᾶμε κι αὐτὸ τὸ δρόμο νὰ τὸν μάθωμε καλά. Γιατὶ πρέπει νὰ παίρνωμε ἀπὸ τὰ χέρια Του, ἀπὸ τὴ σοφία Του κι ἀπὸ τὴν καρδιά Του τὴ λύση γι' αὐτὰ πὸς μᾶς θαραίνουνε και μᾶς ἀπασχολοῦνε...

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» και «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν και τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΒΙΒΛΙΑ

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Πρ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου

«ΕΦΟΔΙΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»

★

Π. Β. Πάσχου

«ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»

«Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ»

★

Πιπίνας Τσιμικάλη

«ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ»

Α' κρατικό βραβείο

παιδικῶ διηγήματος 1979

★

Δημήτρη Σ. Φερούση

«ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ»

«ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ»

★

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

ὅπως θὰ εἶπῃ κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ» στίς περιπτώσεις αὐτὲς ὁ ἱερεὺς δὲν προσδιορίζεται ἀπὸ καμμιά διάταξη. Νομίζω ὅμως ὅτι κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη ἡ πασχαλινὴ ἀκολουθία θὰ λεχθῆ ἡ συνήθης ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ» μετὰ τὰ τρία κατανοκτικά της τροπάρια («Ἐλέησον ἡμᾶς...» κλπ). Κατὰ τὴν δικαιοσύνη ὅμως ἐβδομάδα συμφωνότερο πρὸς τὸ ὅλο πνεῦμα τῶν ἀλλαγῶν πὸς γίνονται τότε εἶναι νὰ παραλείπωνται τὰ κατανοκτικά τροπάρια ὄχι ὅμως και ἡ ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ», πὸς εἶναι προπαρασκευαστικὴ γιὰ τὴν τέλεση τῆς θείας λειτουργίας. Τὸ «λογίζεται ὡς μία ἡμέρα» ἔχει ἄλλη ἔννοια. «Καιρὸ» δὲν παίρνει ὁ ἱερεὺς μόνο κατὰ τὸν ὄρθρο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου (ἀκολουθία τοῦ ἐπιταφίου), τὸν ἑσπερινὸ τοῦ Πάσχα (ἀγάπη) και στίς ἄλλες περιπτώσεις πὸς προβλέπεται μὲν ἡ ἔνδυσις ὀλοκλήρου τῆς ἱερατικῆς στολῆς δὲν τελείται ὅμως ἡ θεία λειτουργία, στὴν ὁποία και ἀφορᾷ ἡ ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ» (δλέπε στὴν εὐχὴ τὴν φράσι «τὴν ἀναίμακτον ἱεουργίαν ἐπιτελέσω»).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

ΝΕΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

«ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

ΚΑΙ ΕΝΟΡΙΩΝ»

Στό ύπ' αριθ. 2)16.12.79 τεύχος Β' του επίσημου δελτίου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και στο ύπ' αρ. 1)1980 ΦΕΚ δημοσιεύθηκε ο νέος Κανονισμός «Περί 'Ι. Ναών και 'Ενοριών», που ψηφίσθηκε από την 'Ιερά Σύνοδο της 'Ιεραρχίας, στις συνεδρίες της 27 και 28 Σεπτεμβρίου 1979. Με τις διατάξεις του Κανονισμού ρυθμίζονται θέματα που αναφέρονται στη διάκριση και ίδρυση ενοριών, τους πόρους και τη διάθεσή τους, στα 'Εκκλησιαστικά Συμβούλια, στα θέματα προϋπολογισμού και απολογισμού, στους ιδιόκτητους, προσκυνηματικούς και ναούς Κοιμητηρίων, στην ανέγερση ναών και εκτέλεση εκκλησιαστικών έργων, στις εκμίσθώσεις και εκποιήσεις και στις εθνικές επιτροπές.

Με το νέο Κανονισμό καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται σ' αυτόν.

ΚΑΙ «ΠΕΡΙ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ»

ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΩΝ»

'Εξ άλλου η Διαρκής 'Ιερά Σύνοδος στις συνεδριάσεις της από 8 έως 12 'Ιανουαρίου ψήφισε κατ' άρθρο και στο σύνολό του τον Κανονισμό «περί 'Εφημερίων και Διακόνων». Το κείμενό του θα υποβληθεί στη Σύνοδο της 'Ιεραρχίας για τελική έγκριση.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Με σκοπό τη μελέτη του τρόπου διαχείρισης των εσόδων των 'Ι. Μητροπόλεων, συγκροτήθηκε από τη Διαρκή 'Ιερά Σύνοδο επιτροπή

μελέτης που απαρτίζεται από τους Σεβ. Μητροπολίτες Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομο, Διδυμοτείχου κ. 'Αγαθάγγελο και Δημητριάδος κ. Χριστόδουλο.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΥΠΟΥ

ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Με την ευκαιρία της Α' εκθέσεως Τύπου του ελληνισμού της διασποράς που εγκαινιάσθηκε στις 17 'Ιανουαρίου στο 'Εθνικό 'Ιδρυμα 'Ερευνών ('Αθήνα), διαπιστώθηκε και διακηρύχθηκε πόσο μεγάλη ήταν η συμβολή του ὀρθόδοξου Κλήρου στη δημιουργία και ανάπτυξη του ελληνικού Τύπου.

Μιά προσφορά που ἄρχισαν οι Νεόφυτος Δούκας, "Ανθίμος Γαζής, Θεόκλητος Φαρμακίδης και Κων)νος Κοκκινάκης, αλλά που συνεχίζουν και τώρα σε όλα τα πλάτη και μήκη της γῆς οι κληρικοί μας. Στην «έπετηρίδα του 'Ελληνικού Τύπου του 'Εξωτερικού» αναφέρεται ότι σήμερα εκδίδονται στο εξωτερικό τὰ ἐξῆς ὀρθόδοξα έντυπα: «'Ορθόδοξος Κήρυξ» (Θυατείρων), «'Ορθόδοξια» (Βελγίου), «'Ορθόδοξος Μαρτυρία και Σκέψις» (Γαλλίας), «'Επίσκεψις» (Γενεύη), «'Αμπελος» (Δυτ. Γερμανία), «Δελτίον 'Ι. Μητροπόλεως Σουηδίας», «'Εκκλησιαστικός Φάρος», «Πάνταινος» και «'Ανάλεκτα Πατρ. Βιβλιοθήκης» ('Αλεξάνδρεια), «'Αντα Σάλαμα» (Αίθιοπία), «'Ορθόδοξος Παρατηρητής» ('Αρχιεπισκοπή 'Αμερικής), «'Ορθόδοξος Πνοή» (Αύστραλία) και «Κλώσερ Νιούς Μπούλ-λετιν» (Καναδάς).

Φυσικά δὲν ἦταν λίγα και τὰ έντυπα που ἀφοῦ διέγραψαν μιὰ λαμπρή τροχιά στο δημοσιογραφικό

στερέωμα, σταμάτησαν να εκδίδονται, για ποικίλους λόγους.

ΑΝΑΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ

Με την ύπ' αρ. 763)1979 γνωμοδότησή του το Γ' τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ἔδωσε ἀπάντηση σε ἐρώτημα (άρ. 3)15.1.79) του 'Ιερού Συνδέσμου Κληρικῶν 'Ελλάδος, σχετικά με το βαθμό μέχρι τὸν ὁποῖο μπορούν να φθάσουν οι εφημέριοι που ἔχουν προϋπηρεσία στο Δημόσιο ή ΝΠΔΔ με σχέση δημοσίου δικαίου, όταν αναδιαβαθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ἄρθρου 1, παρ. 1 του Ν. 401)1976 ὅπως ἀντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του ἄρθρου 64 του Ν. 590)1977.

Με τὴ γνωμοδότηση, που ἀποδέχτηκε και ὁ ἀρμόδιος 'Υπουργός, γίνεται δεκτό ὅτι οι εφημέριοι που αναδιαβαθμίζονται σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, δὲν μπορούν να αναδιαβαθμισθοῦν πέρα ἀπ' τὸν 3ο βαθμό. Για τὴν προαγωγή τους στο 2ο βαθμό πρέπει να διανύσουν 5ετὴ ὑπηρεσία μετὰ τὴν ἀναδιαβάθμισή τους στὸν 3ο βαθμό.

'Η γνωμοδότηση κοινοποιήθηκε ἀπ' τὸ 'Υπουργεῖο Παιδείας στις 10 'Ιανουαρίου πρὸς ὅλες τις 'Ι. Μητροπόλεις.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ

ΤΟΥ ΤΑ.Κ.Ε.

— Δεσποινάκης 'Ιωάννης, ιερέυς, Γ)6, συντάξιμα ἔτη 35, σύνταξη 15.840, ἐφάπαξ 310.633.

— 'Ανδριανόπουλος 'Ανδρέας, ιερέυς, Β)4, ἔτη 35, σύνταξη 18.960, ἐφάπαξ 346.411.

Ε. Π. Α.